

PATRIA

*Eu cred că patria începe
din satul bunicului,
din casa cu stîlpi de lemn
și flori în pridvor.*

*Eu cred că patria se-mbracă
cu sufletele noastre de copii
și este luminată de oameni
ca de niște făclii.*

*Eu cred că patria
coboară din soare
cu de aceea e nemuritoare.
Noi în altă parte nici
n-am putea trăii*

FEVRONIA NOVAC
clasa a IV-a C,
Școala generală nr. 10,
Pitești

PARTIDUL

*Partid,
Nume plin de voință,
La fel ca patria,
La fel ca România!
Partidul urcă treptele de ani,
Ce duc în sus,
Spre viitor,
Spre soare,
Odată cu înflorirea noastră.*

LUCRETIA MUȘAT
Școala generală nr. 2,
Făgăraș

ȚARĂ MÎNDRĂ

*Noi sîntem floarea mîndră-a țării,
Noi sîntem șoimii zburători,
Noi ce-am zidit în zbor Carpații
Și-am biruit învingători.*

*România, țară dragă,
Dulce leagăn de copil,
Ca un vis de viață-ntreagă
Te iubim și te slăvim.*

GERLINDE KLEIN
clasa a V-a D,
Școala generală nr. 9, Arad

EMINESCU

*Foșnesc pădurile
De dorul pașilor tăi;
Plîng izvoarele,
Luceafărul coboară
Pe raza iubirii și speranței;
Sara pe deal
Te mai așteaptă regina nopții;
Teiul își scutură veșnic
Raiul pur al frunzelor;
Iar tu un singur dor
Îți cînți mereu
La marginea mării
Dinspre visurile noastre.*

CARMEN LUPAȘCU
clasa a VIII-a,
Școala generală nr. 1,
Cristinești — Botoșani

BELȘUG

*Griul ia pămîntului întinsul
Semănînd lumină
În timp ce via
Dă galbenelor boabe
 dulcele dealului.
Și în aerul dospit de belșug
Pămîntul se cuprinde
În bolți de proaspătă pline.*

**CRISTINA
ȘTEFĂNESCU,**
clasa a V-a,
Școala generală nr. 28,
București

CÎNTEC DE PRIMĂVARĂ..

Desen: **ANTAL IMRE ATTILA**
Școala generală Lunca de Sus-Harghita



De-a lungul itinerarelor lor, membrii echipajelor participante la Expedițiile «Cutezători» au prilejul să trăiască întâmplări deosebite, să realizeze performanțe inedite, să acumuleze numeroase cunoștințe și o bogată experiență de viață, care-i fac să ajungă la un pas de extraordinar. Jurnalele de bord ale echipajelor conțin descrierea a numeroase asemenea episoade, din care spicuim câteva.

DE LA ÎNDOIALĂ LA ÎNCREDERE...

Într-una din zilele expediției lor, membrii echipajului «Phönix» de la Școala generală din Țintea, județul Prahova, au fost obligați de împrejurări să străbată 32 de kilometri pe jos. O performanță greu de realizat. Și totuși

«Azi avem de străbătut 32 de kilometri pînă la Brodina de Sus. Cînd ne-am trezit însă și-am ieșit din corturi, cerul acoperit de nori și frigul care ne pișca ne-au făcut să ne îndoim că vom fi în stare de această performanță. Ce să facem, să rămînem pe loc sau să plecăm? — ne întrebam nehotărîți. Dar după înviorare și micul dejun, sperînd că ploaia ne va ocoli, am strîns corturile, ne-am echipat bine și-am pornit. N-am străbătut însă nici 3 kilometri cînd de sus a prins să cearnă o ploaie măruntă care, bătută de vînt, ne izbea în față. Îndoiala noastră crește și mai mult și ne pare rău că n-am rămas pe loc. Dar nu mai avem ce face, așa că

întîmăm din greu pe drumul forestier noroios, pe care picioarele ne alunecă la tot pasul. Urcăm munții, încrîncenați și tăcuți, parcă am uitat cu toții să vorbim, în timp ce ploaia, rea și crudă, ne pătrunde încet-încet pînă la piele, iar frigul ne înțepește tot mai mult...

...Ne-au mai rămas de străbătut încă 18 kilometri și gîndul acesta ne apasă mai rău decît rucsacurile grele din spate. Dar de-acum ambiția s-a trezit. ...Sîntem uzi, ne e frig, dar fiecare dintre

**EXPEDIȚIONARIILOR
LA UN PAS
DE EXTRAORDINAR**

noi nu are în minte decât un singur gând: Înainte, mereu înainte! Și până la urmă învingem. După aproape 7 ore de drum, timp în care nu ne-am odihnit decât o singură dată, vreo 15 minute, intrăm în Brodina de Sus. Când ne văd, când află de unde venim, oamenii se miră.»

CÂND TE ÎNVINGI PE TINE ÎNSUȚI

Uneori, în expediție, ai de învins capriciile vremii și greutățile drumului, alte ori însă trebuie să te învingi pe tine însuși. Așa cum, într-o noapte de pomină, a reușit să se învingă pe sine însuși Aurel Ieremia, membru al echipajului «Forum '73» de la Casa pionierilor și șoimilor patriei din Carei, județul Satu Mare: «La cîțva timp după ce Gelu m-a lăsat singur de planton — povestește el — mi s-a părut că aud niște pași suspecti, care se apropiau de mine. Mi-am ținut răsufierea, ca să aud mai bine, în timp ce alături Dingo mîrlia amenințător. «Dar de ce nu latră?», m-am întrebat eu. În clipa următoare privesc spre stînga și, de ce să mint, simt cum mi se ridică părul în cap de frică: două puncte de jeratic stăteau încremenite lîngă cortul doi, pe direcția mea. Punctele de jer dispar, iar eu mă liniștesc oarecum. Dar abia ce-mi întorc puțin privirile și le văd din nou, de cealaltă parte a cortului, de data aceasta în mișcare, venind direct spre mine. Sînt pe punctul de a striga, de a da alarma, dar c-un mare efort de voință reușesc totuși să mă stăpînesc. «Fără panică — îmi zic — dacă nu vrei să te faci de ris». Număr în gând pînă la 10, apoi dau să aprind lanterna. Apăs butonul, dar lanterna nu se aprinde. Și punctele de jeratic înaintează, se apropie, iar Dingo mîrlie tot mai amenințător. Duc fluierul la gură, cu intenția de a lansa primul S.O.S., dar înainte de a sufla în el mai apăs încă o dată pe butonul lanternei. Și, minune, aceasta se aprinde și sub falcușcul puternic de lumină apare din întuneric un... biet cățe-

luș cu părul creț care stă și se uită mirat la mine.»

TOTI PENTRU UNUL...

Cînd nu reușești să-ți învingi singur frica, teama de necunoscut, îți sar în ajutor colegii. Și devii, vrînd-nevrînd, curajoși și... erou. Așa cum a devenit și Cristina Seceleanu, membră a echipajului «Păunașii codrilor» de la Casa pionierilor și șoimilor patriei din Cîmpina:

«Ajungem, în sfîrșit, la locul în care se despart cele două Bîlci. Aici, mare necaz. Cristina, istoricul echipajului, refuză să treacă pe puntea suspendată la mare înălțime deasupra apei, care se leagănă sub noi ca un balanșoar. Noi insistăm, ea încearcă, dar în clipa aceea, după cum avea să ne spună, pămîntul începe să se învîrtească repede-repede cu ea cu tot. S-a tras înapoi, tremurînd toată. Insistăm din nou, încercînd s-o convingem că nu i se poate întîmpla nimic, dar zadarnic. Ea ține morțiș să treacă prin apă. Apa însă e prea adîncă și prea repede. Primejdios de adîncă și de repede. N-o putem nici lăsa singură, n-o putem nici însoți. Ce-i de făcut? Pînă la urmă am găsit soluția. O soluție... genială, pe care Cristina a acceptat-o: am legat-o la ochi și, însoțită de cîțiva dintre noi, am reușit s-o trecem dincolo, asigurată cu o solidă coardă de alpinism».

O NOAPTE ÎN CORT, LA PESTE 110 METRI ADÎNCIME

Au trăit-o cîțiva dintre membrii echipajelor reunite «Lanterna magică 1 și 2» de la Școala generală din Halmeu, județul Satu Mare, în expediția lor speologică din vara anului 1977, desfășurată în Munții Apuseni, expediție pentru care au fost distinși cu Marele trofeu «Busola de aur».

Peștera Neagră, una dintre cele mai mari și mai puțin cunoscute, îi atrăgea demult, irezistibil. Și ei hotărîsc s-o exploreze. Nu toți, ci doar patru, cei mai curajoși și mai rezistenți, împreună cu profesorul comandant. Explora-

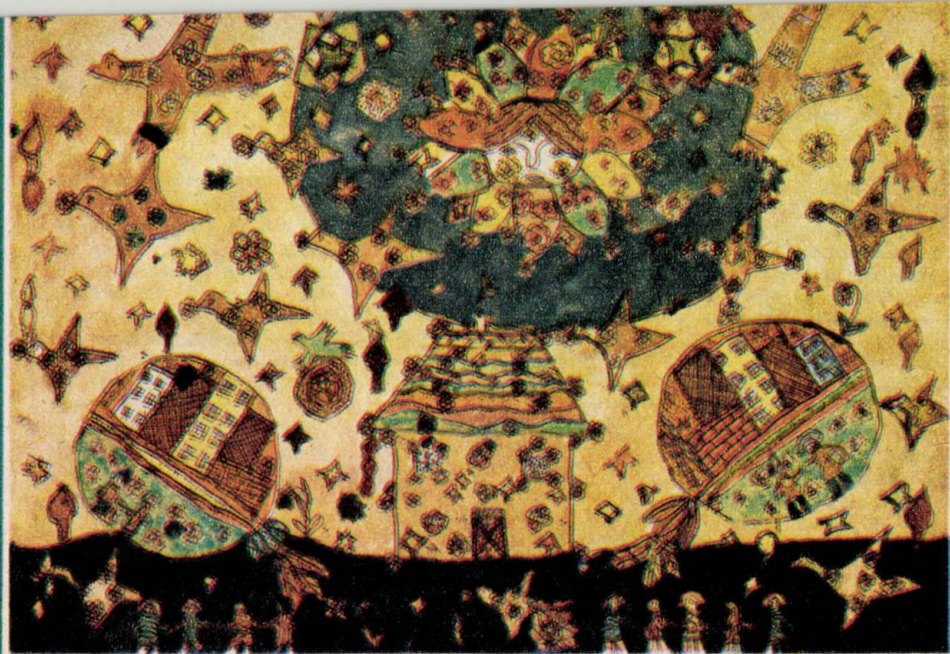
rea începe pe 30 iulie și, după aproape o zi de coborîre pe coardă și de înaintare prin galerii, după ce trec peste numeroase obstacole, cei cinci temerari ating punctul cel mai de jos al peșterii: la peste 110 metri adîncime: «Observăm că trecuseră mai bine de 9 ore de cînd începuserăm coborîșul — scrie cronicarul Viorel Burda. Eram flămînzi și obosiți, dar mai întîi am întins cortul. Apoi am mîncat cît doispzece, încît ne-am speriat că n-or să ne ajungă alimentele. Bucătarul ne-a pregătît pe aragaz, în încheierea mesei, un ceai cu miere. Apoi, grijuliu ca întotdeauna, a adus aragazul în cort, iar Feri a vrut să aducă și restul lucrurilor. Dar noi, ceilalți, am început să ridem. Cei doi uitaseră că ne aflăm la peste 110 metri adîncime și aici n-avea cine să coboare și să ne ia lucrurile cît dormeam... Ne cuibărim în sacii de dormit punem cele două pături peste noi și adormim la cea mai mare adîncime pe care am atins-o noi de cînd ne pasionează speologia...».

FLORILE RARE ALE «FLOREI»

Timp de 4 veri la rînd, cu o perseverență greu de egalat, echipajul «Flora», format din pionierii de la Școala generală din comuna Budești, județul Vilcea, a cercetat flora, fauna și lacurile glaciere din Munții Coziei, străduindu-se să descopere și să ocrotească monumentele naturii din această zonă.

O strădanie nobilă, încununată de un deplin succes, care i-a făcut cunoscuți și apreciați în întreaga țară. Membrii respectivelor echipaj au avut șansa să descopere în expedițiile lor cîteva plante rare, despre a căror existență în Munții Coziei nu se știa nimic. Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii a certificat aceste descoperiri, iar juriul republican le-a apreciat ca atare, acordînd respectivelor echipaj unul dintr-tele cele mai importante trofee ale Expedițiilor «Cutezători» — Caseta de cristal.

C. DIACONU



ZIUA RECOLTEI. Desen: RODICA FLUTUR,
Școala generală Satu Mare-Suceava

Istoria unui cuvînt

Originea cuvîntului «valah» i-a interesat de timpuriu pe cărturari. Una din vechile presupunerii, fantezistă, a fost aceea care deriva acest cuvînt de la numele generalului roman Flaccus. În realitate, istoria denumirii de valah are alt itinerar istoric. Acum vreo 2300 de ani, membrii unui trib celtic, numiți **Volcae**, au coborît din nordul fluviului Main mai spre sud, ajungînd vecini cu triburile germanice. Triburile germanice i-au denumit atunci cu acest cuvînt pe toți ne-germanii din epocă, nu numai pe celti. În germana veche, spre exemplu, Volcae a devenit **Walha**, care se referea la populațiile romanice din Franța și Italia. Din germanică, acest cuvînt a pătruns cu forma de «**vlah**» în limba vechilor slavi, care îi denuneau astfel pe cei de origine romanică și deci și pe români. În limba polonă cuvintele «**Wloch**» și «**Wlo-**

chy» înseamnă «italian» și «Italia». Ungurii au preluat de la slavi cuvîntul «**vlah**» transformîndu-l în «**olah**», adică român, și în «**olasz**» care înseamnă «italian». Așadar, acesta e, pe scurt, drumul parcurs de titulatura istorică «**Valahia**», adică Țara Românească. Pe ei înșiși, românii s-au numit întotdeauna români, fiind singurul popor de limbă romanică în al cărui nume se păstrează latinescul «**Romanus**». El apare de foarte timpuriu în scrierile românești: la Coresi sub forma de «rumân», iar în «**Palia de la Orăștie**» (1581—1582) cu forma actuală: «român».



Stele, stele, stele...

Un copil umbla cu capul prin nori. Și, cum tocmai se înserase, ce s-a gîndit: «la să iau eu o stea!».

A băgat-o în buzunar și s-a întors acasă. Oamenii, orbiți de atîta strălucire, se întrebau mirați:

— Ce e?

— Ce-o mai fi și asta?

— De unde atîta strălucire?

Ajuns acasă, mama lui se repezi la el:

— Ce-ai făcut, băiatul mamei? Ai rupt o rază din soare sau din lună?

Băiatul îi răspunse ca și cum nimic nu s-ar fi întimplat:

— Nu-i rază de soare, nici de lună, e doar o stea.

Dimineața, Luna își chemă la ea toate stelele și văzu că una lipsește. Nu s-a supărat! A spus: Tocmai acesta e rostul vostru: să le fiți oamenilor de folos!

Și, așa, oamenii au prins toate stelele și și-au împodobit casele cu ele.

RAMONA LUPEA,
clasa a IV-a, Cenuclul
VESTITORII, Borșa —
Maramureș



BUREBISTA









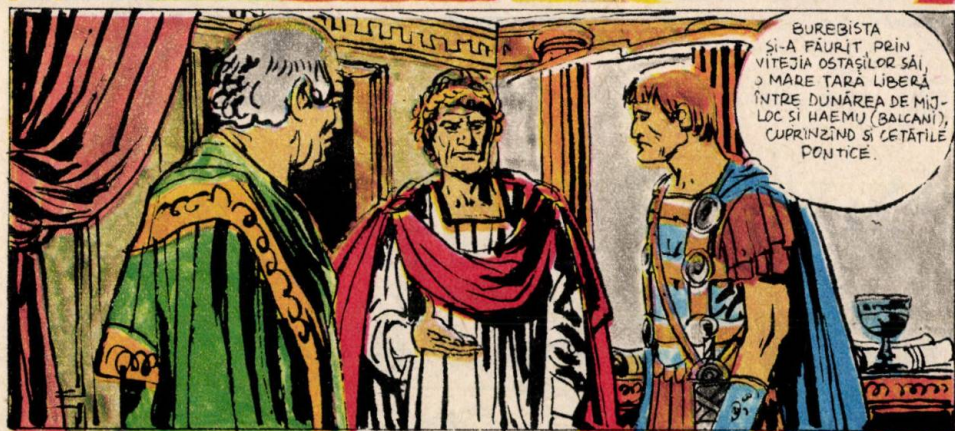














Decorul, costumele și recuzita scenei vor fi stabilite de interpreți. Succes!

Costel... (ton obișnuit) Radule! (mai tare) Radule! (foarte tare) Raduleee!

Radu... (sare din somn) Ce... ce e?! (plângăreț). În fiecare zi mă trezești cu noaptea-n cap!

Costel... (ironic) E 7, Radule! Ora cea mai frumoasă! Ora când (fredonează) noi, voioșii pionierii Pa-ra-ram, pam-pam-pam... la, jos plapumal!

Radu... (plângăreț) Mamă! Uite la Costel! Mă trezește!

Costel... Mama a plecat în oraș. Se întoarce peste vreo două ore. Da' tu știi ceva? Știi ce zi este astăzi?

Radu... Ce zi?

Costel... Uitucule. E ziua ei!

Radu... (plăcut surprins) Al! Exact (fluieră) Atunci ce facem? Niște flori, trebuie să găsim niște flori.

Costel... Fără discuție. Mă gîndeam chiar și la o surpriză. Ce-ai zice de un tort?

Radu... Tort? N-o să avem timp. Poate o plăcintă. Ei? O plăcintă cu mere!

Costel... Foarte bine! Exact ce-i place mamei! Hai repede la bucătărie! Ia să vedem dacă avem tot ce ne trebuie pentru o plăcintă cu mere. Făină, bun. Zahăr. Vanilie. Mere. Bulion.

Radu... Bulion?

Costel... Cred că bulion nu ne trebuie.

Radu... Ești sigur? Treaba ta. Acum, la lucru.

Costel... (pe gînduri) La lucru, dar în ce fel?

Radu... Ce ți se pare atât de complicat?

Costel... Multe. De exemplu, merele! Doar n-o să le punem întregii!

Radu... Ai dreptate. Să le dăm prin mașina de tocat!

Costel... Sau poate trebuie pisate în piuliță, mai știi?

Radu... (pe gînduri) Complicat, foarte complicat (o idee): Al! Îi dau un telefon Nicoletei!

Costel... (Ingrozit) Nicoletei? Ca să ridă de noi? Radule...

Radu... (rîde) N-avem grijă! O să vezi, am o idee! (formează un număr de telefon) Alo? Nicoleta? Bună, Nicoleta! Ce faci? A, bravo, scrii la română! E, harnică și drăguță ca tine, mai rar! Eu și frate-meu? Nimic deosebit: dezlegăm cuvinte Incrucișate! Participăm la un concurs! Printre careuri e și unul foarte încurcat, pe teme culinare. Ha-ha, sigur, și băieții trebuie să se priceapă, dar eu și Costel...

Fii, te rog, atentă, poate ne ajuți tu la cîteva definiții. Uite. Trei orizontal: așa sînt merele pentru plăcintă. Cum? Rase? Mulțumesc! (aparte, în șoaptă: Costele, tu să notezi! Mere

rase.) Alo, Nicoleta? Acum, opt vertical: **intră în compoziția aluaturilor fine! Asta chiar n-o mai înțeleg! Cum? Ouă, unt și lapte? Mulțumesc! (aparte: Ai notat, Costele? Merge din ce în ce mai bine! Nicoleta, datorită ție o să obținem premiul întâi la plăcintă... Vreau să spun, la concurs. Mai departe. Șapte vertical: după ce ne dăm seama că trebuie să scoatem plăcinta din cuptor! După culoare? Ești splendidă, Nicoleta!**

(Discuția continuă, dar nu mai auzim nimic, ci ne dăm seama după gesturi că e foarte substanțială. În cele din urmă Radu închide telefonul și, radios, împreună cu Costel, trece la treabă în ritm rapid, eventual pe o melodie veselă.)

Costel... Dă-mi făina!

Radu... Unde-i untul?

Costel... la și lapte... Si stafide? N-or să strice! Unge forma! Pune foaia!

Radu... Bate oul!

Costel... Cred că-i gata!

Radu... Și e dulce!

Costel... Facem focul.

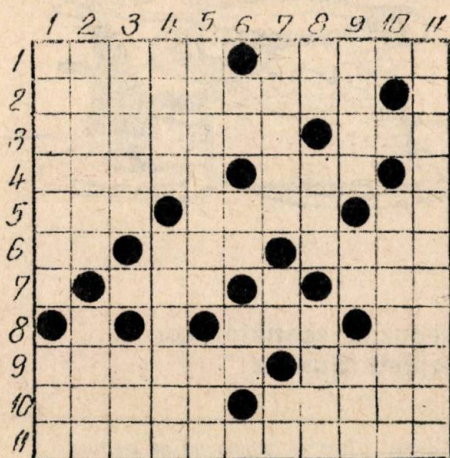
Radu... Punem tava!

Costel... (ușurat) Uf! Acum să vedem dacă se coace! Ha-ha! Nicoleta, care nu și-a dat seama de nimic!

(soneria telefonului)

Radu... Mi se pare că sună telefonul (ridică receptorul) Alo? A, tu erai, Nicoleta! (uluit) Cum? Pe vertical și pe orizontal se... presară zahăr pudră? Și să nu uităm «careul» în cuptor că se arde!

Dinu ALEXANDRESCU



**HAI
LA JOC!**

ORIZONTAL: 1. Figură la... carnaval. Un joc de copii. 2. Îndrăgit povestitor al copiilor, autorul unor «Jucării și jocuri de copii». 3. Jocul constituie una din formele lor de manifestare. Ținta jocului de baschet. 4. Albă ca Zăpada (masc.). Materie primă pentru jocurile de iarnă ale copiilor. 5. Din neamul anților. Adversarul porumbeilor dintr-un joc de copii. Dar. 6. Radu Stroe. Merge cu la! Așa cum este jocul pentru copii. 7. A bisă! Refren din cîntecul noastre populare. 8. Joc al minții. Ușile! 9. O partidă terminată Așezare în insula Lifu. 10. Pinza pictorului olandez Luca de Leyda «Jucătorii

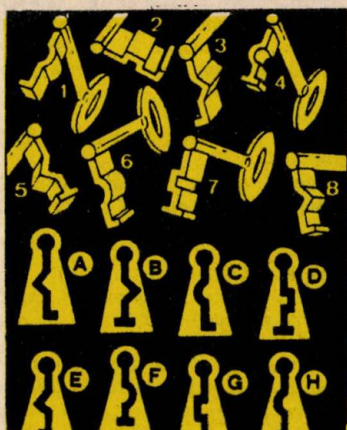
de șah» sau a lui Th. Aman intitulată «Joc la țară». Deși nu joacă țîntar, lucrează la moară. 11. Jocuri de cuvinte.

VERTICAL: 1. Exerciții fizice prezente în aproape toate jocurile. Bucuria copiilor. 2. Pitit la un binecunoscut joc. Cîștigată la jocurile sportive. 3. Oina, de exemplu, ca joc tradițional românesc. Acela (pop.). 4. Facilă în final! Minunat loc de joacă, instruire și odihnă activă. 5. În urma plugușorului! Bate toba o singură dată! 6. În întrecere! Notă muzicală. Pe căluții copilăriei. 7. Urechiați! Rămas bun în limbajul copiilor. La muzicuță. 8. Recel Instrument muzical egiptean. Flor (mold.). 9. Șugubățul nepot al lui Nea Mărin. L-a prins! Insule în Marea Arafura. 10. Dans popular românesc de faimă mondială, jucat numai de flăcăi. 11. Cei mai buni în orice joc.

DICTIONAR: IASO, CILA, EUD, HIOR, ARU

CHEILE

Fiecare din cele opt chei (numerate de la 1 la 8) se potrivește cu cîte o broască (din cele opt indicate de la A la H). Arătați ce cheie se potrivește la fiecare broască.



Soluție:
1 cu C, 2 cu G, 3 cu A, 4 cu F,
5 cu B, 6 cu H, 7 cu D, 8 cu E.

Cîntec

De la tine
Drag pămînt
Eu am învățat
Să cînt
Cîntec drag
Și volinicesc
Pentru plaiul românesc!

Către tine
Drag partid,
Noi depunem legămînt
Să muncim
Cu drag,
Cu spor,
Pentru-al țării viitor!
Drag partid biruitor!

**RAMONA
VAJDA ZSIGMOND**
clasa a V-a
Școala generală Saschiz,
județul Mureș

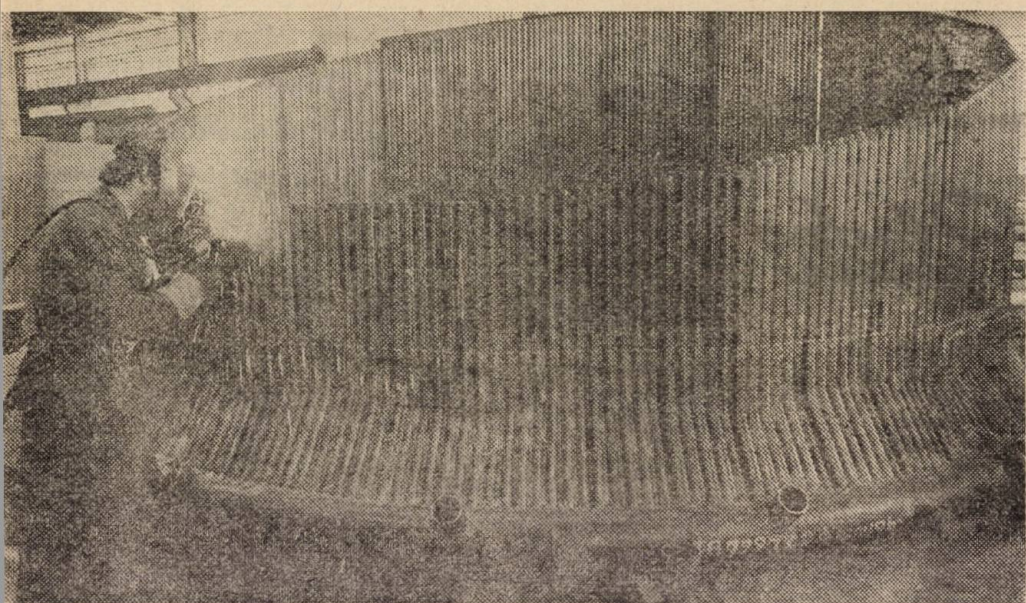


ȘTAFETA CUTEZANȚEI COMUNISTE

Cînd ne-am născut noi, cei ce azi avem vîrsta pe care o veți avea voi la sfîrșitul acestui veac, țara își tăia eroic în bazaltul istoriei un început de nou ev. Ochii noștri s-au trezit privind cerul văduvit de stele, aerul încins de șrapnele, grîne fumegînde. Mulți dintre noi n-am apucat să ne cunoaștem tații, bunicii, frații mai mari. S-au iertfit izgonindu-i pe fasciști din țara noastră, din Ungaria, din Cehoslovacia...

Cînd noi am ajuns să batem drumul școlii, în jurul nostru se construia. Se construia Bicăzul. Se construia noua Hunedoară. Se construiau locuințe, școli, spitale, baze sportive. Rămăseseră în urmă pașii purtați în clisa Bumbăștilor și Vișeu-

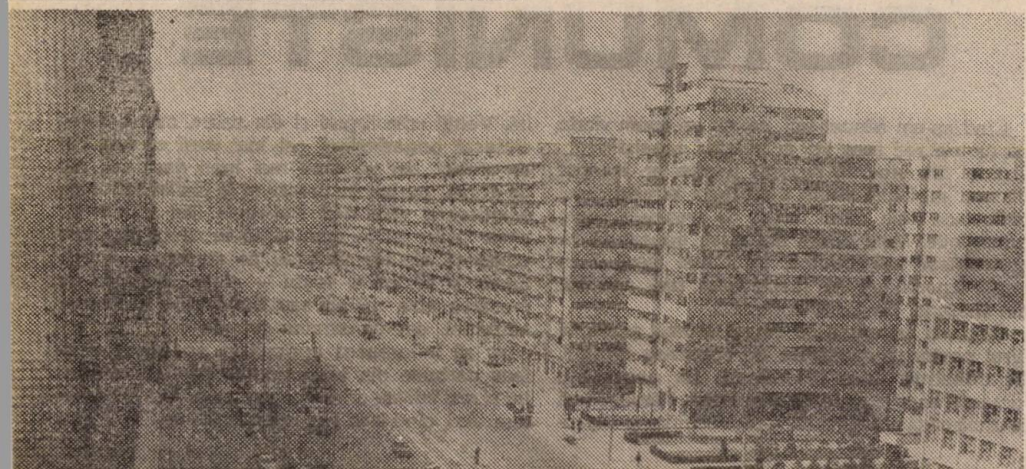
lui. Veniți «din tîrguri și din sate», cum spunea cîntecul brigadierilor, cei mai mari ca noi, cei de atunci, dar nu mult mai mari decît voi, cei de-acum, purtau în urechi și în suflet refrenele ametoitoare: «Hei-rup! Hei-rup!». Din miinile lor și ale taților lor au început să se nască minunile omenesci ale vremii. Erau pe atunci — acești bunici și părinți ai voștri — niște copilandri cu mustața abia mijind sau tineri abia în floarea bărbăției, dar construiau primele tractoare, făceau să inflorescă agricultura socialistă, scoțeau cărbune din străfundurile pămîntului nostru și mai întîi de orice construiau edificii și caractere. Azi, cînd trec pe lîngă Porțile de Fier II știu



că acolo, în ostrovul dintre ape, numeroase sînt căștile ce adăpostesc pieptănătura cindva, la Bumbesti-Livezeni, scurtă și dreaptă ca o perie, la Bicaz linsă pe cap, la Argeș sădită cu alb, la Lotru binișor albită...

Pe unde au călcat ei au crescut florile. Adică fabricile, barajele, podurile, șantierele navale, combinatele siderurgice și petrochimice, orașele noi și uriașele ansambluri de locuințe ale marilor localități.

În anii mei de început de școală, cînd deprindeam mersul peniței pe coala caietului de dictando — anevoi de procurat, prin 1946—1947, un caiet! —, industria țării se lupta să-și revină. Cîștiga, pas cu pas, bătălia. În 1950 — la numai doi ani după naționalizare — producea deja de 1,47 ori mai mult decît în 1938. În 1955 de 2,9 ori. În 1960 de 5,02 ori. Dispuneam, în 1950, de numai 2,1 miliarde kilowați-oră. Fabricam numai 320 000 tone fontă și 555 000 tone oțel. Producția de radio-receptoare număra încă prea puține mii de aparate. Cea de combină pentru recoltat era de 50 bucăți pe an! Nu produceam încă locomotive electrice, autovehicule de nici un fel. Nu produ-



Pământul țării

de PETRE GHELMEZ

*Copile drag, tu ții minte,
Pe lume cît o să trăiești,
Cu sufletul de dor fierbinte
Pământul țării să-l iubești!*

*Rotund și bun și plin de soare —
El e pământul românesc,
Îl sună vesele izvoare,
Vin brazii falnici și-i doinesc.*

*Cu brațul tău viteaz, voinice,
Să-l aperi și să-l ari frumos,
El o să-ți dea cununi de spice,
Oțel cu solzul luminos.*

*Precum strămoșii ni-l lăsară,
Precum părinții azi îl țin,
Să-l lași, copile, zestre rară,
Și tu — acelor care vin.*

*El ne e casa și țaria,
Etern ca veacul cel bătrîn,
Si-aici, la noi, în România,
Doar tu, copile, ești stăpîn!*

ceam atâtea altele... Dar eram de-acum tineri, creșteam odată cu țara, și partidul ne arăta limpede ce aveam de făcut. Alături de cărunții noștri părinți — bunicii voștri! — am intrat în uzine, pe ogoare, în laboratoare, hotărîți să ne sădăm toată energia la rădăcina unor cît mai grabnice realizări. Țara își lumina cutezătoare drumul, mai luminos și mai cutezător ca oricînd. Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a redimensionat orizontul aspirațiilor noastre, trăsînd pe planșeta timpului proiecte pînă atunci fără egal în întinderea și măreția lor. Tot ce a urmat aceluia moment memorabil, termen de referință pentru întreaga istorie de azi a României, poartă însemnele de strălucire și cutezanță imprimate în gîndire și acțiune de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

Sîntem adulți, sinteți copii. Să ne purtăm pri-virea împreună de jur împrejurul nostru, să ne așezăm palma streășină și să răzbatem cu ochii peste cîte toate s-au întrupat în acești ani prin munca tovarășilor mei de generație, părinții voștri. Zvîcnesc spre înalt coșurile triumfătoare ale oțelărilor din Galați, Tîrgoviște și Cîmpia Turzii, retortele chimiei sădite pe malul Argeșului, Mureșului, Oltului, Jiului sau Ialomiței, stră-lucesc în soare barajele de pe Dunăre, Lotru,

Someș. În vatra unor localități atîdată lipsite de apa vie a industriei, s-au așezat temeinic vetre industriale fără egal. Ce puteam spune, cu 15 ani în urmă, despre Slobozia, Focșani, Alexandria, Miercurea Ciuc, Vaslui, Zalău, Bistrița, Tulcea, Botoșani, și atîtea altele? Coborît din proiecte cutezătoare, focul industriei s-a simțit acasă și aici, ca oriunde. Întreținut de suflet voinic și mină harnică, el însuflă, la rîndu-i, vigoare și prospețime locurilor, trezindu-le la viață, arun-cîndu-le în competiție. Din acele locuri unde, pînă de curînd, pășteau cirezile, pornesc azi pe magistralele economiei noastre spre atîtea puncte ale Planetei tractoare și rulmenți, scule așchietoare, stofe de tot felul, produse chimice, complexe instalații de foraj, autovehicule, utilaj electrotehnic și electronic. Eram obișnuiți în adolescența noastră de mai ieri să vedem îm-preună, într-o alăturare nefirească, mari așezări și orașele anemice. Cîncinalul pe care îl străba-tem, înfăptuindu-l, înlătură pentru totdeauna inegala stare de lucruri. Curînd de tot, foarte curînd, fiecare județ al țării va fi capabil să asigure o producție industrială minimă de 10 miliarde! Să primim atent cum arată orașele noastre de azi. Zeci de cartiere noi, cu mii de blocuri noi, cu sute de mii de apartamente noi au apărut an după an, ca niște flori în rondurile gospodăresc întreținute, rotînd către soare față cea nouă a orașului și a țării. În cîncinalul 1976—1980: un milion de apartamente noi. În următorul cîncinal, se vor mai construi încă 1 100 000! Să primim cum arată satele noastre de azi, chemate și ele la nouă orînduială, odată cu cîmpurile grele de clorofilă și de recoltă. Să primim îndeaproape schelele, mai ales schelele risipite în toate zările, să le primim și să percepem vocația construcției în-rădăcinată de timpul nostru. A construi — iată o stare a vremii noastre, însușită în rosturile sale cele mai adînci. Construim în acest cîncinal în valoare de 1 000 miliarde lei. Valoarea capaci-tăților de producție din economia națională va ajunge anul viitor la 2 000 miliarde lei, dintre acestea 70 la sută fiind puse în funcțiune în ultimul deceniu. Construim combinate, mari uzi-ne, sisteme de irigații, canale, poduri și șosele,



case, blocuri, cartiere. Valoarea producției industriale din acest an este de 47 de ori mai mare decât a anului 1938!

Construim!

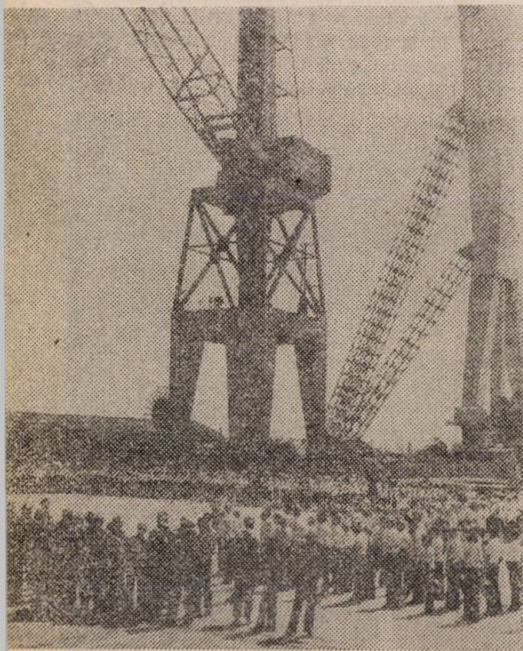
Construim și, odată cu combinatele, construim locuințele, edificiile pentru cultură, artă, știință, sănătate. Construim prezentul, și pe fundațiile acestui prezent înălțăm ansamblul armonios și durabil al zilei de mâine, sădit în mintea și inima noastră de documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Acel mâine care înseamnă o industrie și mai puternică, mult mai puternică, cu ramuri și subramuri în stare să intre în rezonanță cu cele mai mari cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, în stare să intre în competiție cu marile industrii ale Pământului. O industrie constructoare de mașini pregătită să asigure 80 la sută din utilajele necesare programului de investiții, precum și o însemnată creștere a exportului. O industrie sprijinită de pilonii cei mai potrivii în atingerea ambițiilor sale: electronica, mecanica fină, mașinile-unelte, utilajele tehnologice complexe. O industrie chimică preocupată în primul rând să distileze superior resursele de materii prime interne. O industrie ușoară orientată cu precădere spre satisfacerea cererilor de consum ale populației. Acel mâine care înseamnă o agricultură ale cărei dezvoltare intensivă și modernizare reprezintă una din marile priorități ale cincinalului. Acel mâine care înseamnă rețeaua de schele ce împinzesc trupul întregii țări. Planul cincinal 1981—1985 asigură condiții pentru realizarea unui program de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei. Acel mâine care înseamnă în fiecare județ al țării o producție globală de peste 15 miliarde lei.

Cind voi veți fi la vîrsta noastră, veți încerca fericirea pe care o încercăm noi, părinții voștri, acum, de a dăltui cu mina, cu mintea, cu sufletul însetat de frumos și de durabil lumea de mâine, lumea copiilor voștri și a copiilor lor. **Voi veți**

astărne semnătura generației voastre — mare, instruită, puternică — cit mai calificat, cit mai vizibil în marmura edificiilor acelor timpuri! Cit de generoasă, de seducătoare, cit de fascinantă este imaginea țării, cea răsărită din visurile înămintate azi, înălțate la scara faptelor, înobilate, odată în plus, de puterea de atunci a vîrstei voastre! Să privim și să admirăm împreună chipul patriei inundat de soarele viitorului, la construirea căruia **veți fi participanți activi!** În anul 1990, la capătul unui deceniu sugestiv denumit al științei, tehnologiei, calității și eficienței, vom regăsi, în universul de fiecare zi, roadele preocupării statornice a partidului nostru pentru amplificarea rolului științei celei mai înaintate în construcția societății socialiste multilateral dezvoltate. Vom descifra în relieful impresionant al realizărilor, al împlinirilor de atunci — existente azi pe hîrtia de calc a proiectelor — contururile precise de sporire continuă a bogăției naționale, de ascensiune permanentă spre progres și civilizație. Vom avea o industrie în stare să producă de 2,2—2,3 ori mai mult decât la sfîrșitul acestui cincinal. Vom avea o industrie ancorată ambițios pe coordonatele înaltei tehnici, propulsată la cote superioare de modernizare. Vom ajunge să producem peste o sută de miliarde de kilowați-oră, punind la treabă mai temeinic ca pînă acum cărbunii și apele și atomii și soarele și tot ce ne stă pe aproape și ne poate fi de folos. Vom produce 25—27 milioane tone oțel, pentru a face din el armura dorită mașinilor românești de toate felurile, de care să ne servim noi la noi acasă, dar în stare să poarte și pe alte meridiane și paralele faima mesterilor noștri, faima puterii noastre, faima **voastră**, copii de azi, ajunși între timp tineri în toată puterea și priceperea. Pe cîmpile mănoase ale României vom vedea la lucru mașini și tractoare cite să ia în stăpînire deplină toate lanurile întinse de cereale, viile și livezile, fermele zootehnice. Vom privi spintecînd valurile vapoarele pornite spre Marea cea Mare prin ecluzele tăiate în pămîntul Dobrogei, vom saluta cu batisatele fluturînd nave sosite la porțile Capitalei pe drumul de apă ce va lega Bucureștiul de Dunăre și Mare. Vom fi atunci, la finele deceniului viitor, pe plaiurile României 25 milioane de fii ai ei, din care aproape jumătate ocupați direct în producție nemijlocit, cu mina pe mistrie, pe strung, pe tractor sau pe compas. Orașele și satele, județele țării ni se vor înfățișa ochilor în haina lor cea nouă, bogată și înflorată, ca o cămașă de sărbătoare, așa cum vrem și cum asudăm să le prefacem. Totul va fi altfel. Și munții și apele și cîmpurile pline de flori. Noi înșine vom fi alții, dogoriți de căldura lucrurilor ieșite din palmele noastre bătătorite. Voi înșivă veți fi alții, cu ochii mari și limpezi, deschiși spre minunile ce s-au născut din istețimea și truda voastră, înnădînd istețimea și truda părinților voștri, întru împlinirea lăzii de zestre — a noastră, a voastră, a tuturor.

Lăsați-ne să privim în ochii voștri mari și limpezi, să vă batem pîrîntește pe umăr rostînd, increzător în ce știți să faceți și în ce învățați să puteți face, «spor la treabă!» și să vă spunem, cu cea mai sinceră voce din lume, cit de mult vă invidiem pentru aceasta!

NEAGU UDROIU



RED.: Mai toată lumea e convinsă că nimic nu e mai firesc decât nerăbdarea copilului de a crește mare. Cu toate acestea, există destui copii care se alintă, se «copilăresc» în mod exagerat. Constituie această cazuri îngrijorătoare?

URSULA SCHIOPU: Nici decum. Universul este, și pentru copil, o sursă de probleme! E adevărat; crescînd, el își îmbogățește bucuriile — dar și problemele sale se înmulțesc. Și atunci, în anumite cazuri — cu precădere atunci cînd lipsește afecțiunea —, el se apără solicitînd tandrețe. Și o solicită răsfațîndu-se.

— Se crede indeobște — și nu fără orgoliu — că el, copilul de astăzi, este altfel decît cel de altădată: e mai serios adică. Există vreun temei în această părere?

— Da și nu. Nu în măsura în care se consideră că «seriozitatea» înseamnă o părăsire a copilăriei — considerată pe nedrept un stadiu handicapat al vieții — și o intrare mai devreme în fizionomia comportamentului adult. Da în măsura în care tabloul actual al vîrștelor, înregistrează totuși ceea ce specialiștii numesc o precocizare generală a vieții psihice.

— V-aș propune să analizăm mai în amănunt această temă.

FIREASCA NEVOIE DE AFECȚIUNE

— Dacă v-aș întreba ce înseamnă maturizare, ce mi-ai răspunde?

— Mai întîi «a ști», adică a ști cît mai multe lucruri.

— Corect — într-o oarecare măsură. Credeți însă că mărirea progresivă a volumului de cunoștințe îi asaltează pe copii, le face viața «complicată», cum se spune?

— Mărturisesc că m-am gîndit la așa ceva.

— Și aceasta-i adevărat, dar tot într-o oarecare măsură. Pentru că, se știe: copilul are o mare capacitate de receptare, el reprezintă vîrsta

omului cea mai aptă, pentru învățare. Poate asimila mult și multe. Altceva îl poate nedumeri — și anume cînd se întîmplă să învețe ceva care nu are legătură cu lumea imediată la care el trebuie să se adapteze. Dar, mai ales, modul impersonal în care sînt uneori transmise cunoștințele.

— Cum adică?

— Iată, atmosfera întîlnită nu rareori în școală: exces de austeritate, caracter oficial. Lipsă de afecțiune. Școala satisface ceea ce numim interesele cognitive ale copilului (dorința de a cunoaște), dar nu răspunde întotdeauna intereselor sale afective: nevoia de tandrețe, de contact personal cu profesorul, de încredere reciprocă etc.

CUM ÎN VĂȚĂM SĂ CREȘTEM MARI

Dialog cu
prof. univ. dr.

URSULA SCHIOPU

— Revine cam des în discuția noastră cuvîntul afecțiune — deși tema dialogului este maturizarea!

— Da, pentru că dezvoltarea psihică a copilului este determinată nu numai de îmbogățirea cunoștințelor sale, ci și de creșterea în general a experienței sale — experiență în cadrul căreia viața afectivă ocupă un loc important. Ignorarea acestui adevăr duce la două situații extreme: hipersensibilizarea sau desensibilizarea copilului, amîndouă funcționînd ca obstacole

în calea unei creșteri normale.

— Mai concret?

— Hipersensibilizare — adică ivirea unor reacții de neliniște, de teamă față de sarcinile școlare; copilului i se cere mereu să rezolve sarcini serioase, de care e capabil, chiar foarte capabil, cu condiția să simtă că ai încredere în el. Suprasolicitat intelectual, dar nesprijinit afectiv, el devine îngrijorat de ceea ce urmează să se mai întîmple.

Desensibilizarea, la rîndu-i, prezintă două aspecte extreme: ori fenomenul de întîrziere față de să zicem, efectuarea temelor, ori indiferența față de ele.

— Rămîne deci să considerăm că marea masă a copiilor conștiințioși, care nu reclamă dificultatea sarcinilor, cresc cum se cuvine.

— Da — în afara copiilor... conformiști.

— Cum să înțelegem aceasta?

— A copiilor care, depășîți de programul personal, se apără prin comoditate, prin deficitul de temeinicie: fac treaba de formă, cum s-ar zice. Urmarea acestei practici se observă mai tîrziu decît în cazurile de mai înainte, dar prin asta nu e și mai puțin gravă.

A LUPTA CA SĂ CREȘTI

— Iată deci că nu e ușor să crești!

— Nu e, desigur — pentru că a crește înseamnă de fapt a lupta pentru a crește. Nu «devii mare» de la sine — ci acționînd într-un anumit fel, învingînd anumite obstacole. Bucuria de a fi ajuns mare se măsoară după obstacolele învinse, după victoriile cucerite.

— Fiîndcă a venit vorba de victorii, am să vă povestesc un caz. Cunoscut un băiat de clasa a VIII-a care se joacă în spatele blocului cu copiii mici și foarte mici — face pe organizatorul, pe îndrumătorul. M-am interesat la școală: învață bine. Să

facă parte oare dintre cei care doresc să rămână mici? Dintre cei care se tem de confruntarea cu partenerii de o vîrstă cu el și caută succesul «mai jos», unde e sigur că-l obține?

— La vîrsta aceasta apare ceea ce se cheamă ego-ul. Adică «eu», personalitatea. Copilul ia în serios orice acțiune — cu atît mai mult o competiție în care se expune părerii celorlalți. S-ar putea ca școlarul despre care vorbiți să fie un copil mai timid, mai puțin îndemînat în raport cu cei de vîrsta lui. Nu înseamnă neapărat că se copilărește. Spuneți că «face pe organizatorul, pe îndrumătorul». Deci conținutul jocului, pentru el, s-a schimbat. Băiatul a crescut.

— Și totuși elevită confruntarea în joc cu colegii săi de vîrstă. Înseamnă că evită să lupte pentru a evita eșecurile posibile? Înseamnă deci că el va crește mai greu, mai încet?

— Nu neapărat. Unii se amestecă în orice competiție și pierd cel mai adesea — nu înseamnă că aceștia cresc cel mai repede. Rămîne sigur însă faptul că succesul, satisfacția izbînzii în orice domeniu este adevăratul motor



al creșterii. În această privință, Organizația Pionierilor a creat două mari surse de creștere — ca să le spunem astfel, mai pe înțeles. Mai întîi, posibilitatea ca fiecare copil să efectueze o activitate în care poate avea satisfacții: teoretică, practică, artistică, tehnică, sportivă etc. Apoi faptul că certificatul de succes social îi este conferit chiar de colegii săi de generație. Este unul din efectele autoconducerii pionierești.

Copilul de 10—15 ani are o deosebită înclinație pentru viața și activitatea în grup.

— Acțiunea gazetelor «Semafor» realizate de către pionieri și școlari în școlile lor, a rubricilor «Ghimpele» sau «Aplauze pentru...» se manifestă, astfel, ca o sursă de «certificate» de succes sau... insucces emise de colegii lor de generație?

— Exact!

JOCUL NU E O FRÎNĂ

— Ați vorbit, tovarășă profesoară, în citeva rînduri despre joc. Nu puțini adulți — și chiar copii — îl consideră o frînă în calea unei creșteri rapide.

— E o mare greșală. Și oamenii mari se joacă! Cu vîrsta, se schimbă conținutul jocului însă nevoia, de joc rămîne. Discuția noastră de azi e un joc de idei.

Înainte cu mai bine de o sută de ani, în cadrul revindicărilor sale referitoare la ziua de muncă și la alte cerințe, clasa muncitoare a invocat și dreptul universal al omului la distracție. Exact cum am spus: distracție.

— Dealtfel, o carte a dumneavoastră poartă titlul: «Probleme psihologice ale jocului și distracțiilor». Nu v-ați ferit de

BANDA DESENATĂ — o invenție recentă?

Din timpuri străvechi, oamenii au simțit nevoie să redea în imagini întîmplări, eroi, idei care depășesc puterea cuvîntului. E suficient să ne gîndim la Columna lui Traian, ale cărei imagini sculptate în piatră reprezintă un document unic, de neînlocuit.

Prin secolul XV, apăreau în Europa foarte multe cărți, cu diferite subiecte, în care fiecare pagină, avînd patru sau opt desene (casete, cum le spunem noi astăzi în limbaj redacțional) însoțite de scurte explicații, cuprîndea o întregă poveste.

Ulterior, de-a lungul vremii, s-au realizat multe «po-

vesti în imagini» cu subiecte felurite — legende, narațiuni romantice sau chiar sfaturi practice (meserii, gospodărie, agricultură etc.).

Odată cu marea și rapidă dezvoltare a tiparului, fotografiei, filmului — banda desenată și-a extins și ea aria de preocupări și mijloacele artistice, devenind o componentă aproape nelipsită a revistelor pentru copii.

Dintre artiștii plastici români care se ocupă și de acest gen — toți sînt colaboratori ai revistei «Cutezători» — îl amintim pe Teodor Bogoi, Albin Stănescu, Pompiu Dumitrescu, Puiu Manu, Sandu Florea.



termenul din urmă, considerat de unii a exprima o aspirație ușuratică, vinovată.

— Pentru că nu este așa ceva. Jocul rămîne o constantă. Am vorbit despre cazul băiatului de-a VIII-a care se juca cu copiii mici. Dar el nu se juca de-a copiii mici: avea un rol de îndrumător. Și mai e ceva. Specialiștii au constatat că se manifestă, pe trepte de viață, o anumită succesiune: la început, se practică prioritar jocurile de fantezie — exercițiu individual, inițiativă totală —, mai apoi apar în prim plan jocurile cu reguli: responsabilitate, sentimentul de apartenență la un grup, satisfacția rezolvării sarcinii (respectării regulii) etc. Dar copilului de 15 ani un astfel de joc îi procură o satisfacție cu nimic mai prejos decît candidul — și simplitul — joc de imaginație al prichindelului de trei ani. Mai mult: efectul acestei satisfacții are o funcție marcat propulsoare: îndeamnă la acțiune, la ridicarea stachetei. Iată de ce nu putem să-i sfătuiți pe copii să «lase jocul» pe motiv că astfel nu ar avea timp să învețe — dimpotrivă: cu cît sarcinile școlare cresc, ei trebuie să apeleze la joc, la uriașele lui resurse de energie și creativitate psihică.

ILIE TRAIAN

Sportul vesel

Zbigniew Barburski, un elev în vîrstă de 14 ani la o școală din orașul polonez Gdynia, este autorul unui record ieșit din comun: în cei patru ani de cînd practică golful, el a vînat (se înțelege, involuntar) 8 iepuri, 2 fazani, 17 găini și o... pisică!

Aceste isprăvi ale lui Zbigniew l-au făcut cunoscut printre copiii din Gdynia practicanți ai tirului, care, în semn de prețuire, l-au cooptat în cercul lor. Firește, cu speranța ca Zbigniew să ajungă un performer și un campion în tirul... adevărat!

*

În pauza meciului pe care l-au susținut la Soligno (Italia) cu formația locală, fotbalistii de la «F.C. Cortona» n-au mai intrat în cabine, spre a se odihni sau a lua o gură de ceai, ci au început să caute

cu insistență pisica lor, neagră, pe nume «Chico», care era «angajată» pe post de mascotă.

În fine, după ce au căutat-o în întreaga pauză, au descoperit-o pe un acoperiș din apropierea tribunei centrale. «Chico» stătea tolănită la umbră.

Pisica-mascotă a fost așezată, ca de obicei, lângă poartă, iar jucătorii de la «F.C. Cortona» au reușit să întoarcă rezultatul, de la 0—2, cît era la pauză, la 4—2 în finalul meciului.

La plecarea din stadion, fotbalistii de la «F.C. Cortona» au constatat, cu stupeoare, că pisica-mascotă era, de fapt, o... intrusă: adevărata «Chico» își găsisese un loc mult mai comod și mai... interesant. Stili unde? Chiar în bucătăria clubului sportiv din localitate... Și, uite-așa, «F.C. Cortona» s-a lecut de superstiții!



SAVANȚII DE AZI SE ADRESEAZĂ SAVANȚILOR DE MÎINE, ADICĂ VOUĂ!

Fluxul mereu crescînd al informațiilor privind noile cuceriri ale științei îi face pe unii dintre cititorii revistei «Cutezătorii» să se întrebe... ce va mai avea de cercetat generația viitoare! Este limpede pentru oricine că mersul impetuos al revoluției tehnico-științifice contemporane deschide necontenit noi orizonturi cunoașterii, pune alte și alte probleme în fața cercetării. Și totuși ce vor studia oamenii de știință ai deceniilor viitoare? Căror zone ale cunoașterii își va consacra forțele generația celor care sînt astăzi pionieri?

Am adresat aceste întrebări citorva dintre cei mai prestigioși oameni de știință români. Iată răspunsurile lor.

Acad.

EUGEN PORĂ:

Fiziologia, o știință aptă să explice viața

Vreau să amintesc pionierilor de azi ce consider că am făcut mai important în activitatea mea de om de știință și ce cred că ar trebui continuat de către ei.

Cred că nimic nu se mai poate face azi de unul singur. Rezultatele la care am ajuns se datorează colaboratorilor mei, pe care i-am ales cu grijă și împreună cu care am urmărit multe probleme de fiziologie.

Dintre acestea originală este descoperirea unui nou factor de mediu care există în toate lichidele biologice (sînge, limfă, plasmă interstițială și celulară), dar și în toate lichidele din natură, mai ales în apele salmastre și marine. E vorba de raportul dintre anumiți ioni, din care unii activează un fenomen biologic (contractia inimii, a mușchiului, absorbția din stomac, din intestin, excreția prin rinichi etc.), iar alții îl micșorează. Aceste acțiuni tin de însăși natura ionului și de interrelația lui cu materia vie. Pentru ca funcțiunea să fie normală, între ionii care o activează și ionii care o inhibă trebuie să existe un anumit raport, de valoarea căruia

depinde realizarea funcțiunii. Acest raport, pe care l-am numit rhopie (de la grecescul *rhope* = echilibru), joacă rolul unui factor de mediu tot așa de important ca și alții: căldură-frig; umiditate-uscăciune; pH acid-pH alcalin; mișcare-repaus etc.

Cu toate că am publicat peste 50 lucrări de cercetare legate numai de influența acestui factor nou și cu acest subiect au fost prezentate cinci teze de doctorat, cu toate că factorul rhopie este acceptat în literatura franceză, sovietică, germană etc., consider că mai este încă mult de făcut. Sînt sigur că multe tulburări funcționale ale organismelor, plante sau animale, se datoresc unor tulburări ale posibilităților de menținere constantă a valorilor de rhopie.

Am fost printre primii cercetători care au susținut că timusul este o glandă endocrină cu un rol deosebit de important în refacerea homeostaziei organismului. Această teză capătă azi o tot mai largă confirmare internațională. Au și fost extrași mai mulți hormoni timici. Totuși, intervenția acestor hormoni în refacerea organismului după stres, ca și în declanșarea fenomenelor de imunitate mai trebuie cercetată. Cred că prin studii de fiziologie comparată pe timus în seria vertebrate-lor se va putea lămuri mai

ușor rolul funcțional al acestei glande, considerată multă vreme ca «misterioasă».

Am studiat biologia stavridului din Marea Neagră și am publicat chiar o monografie asupra vieții acestui pește, dar mai sînt încă multe aspecte necunoscute în ceea ce privește mecanismele lui de rezistență la variațiuni de salinitate, de temperatură, de hrană etc. Consider că, în studiul oricărui pește sau animal acvatic, azi este foarte important să se introducă studiile de fiziologie, mai ales de fiziologie comparată, singurele care pot să explice comportamentele ecologice și oferi soluții științifice problemelor privind pescuitul. Cred că în centrul tuturor studiilor de biologie trebuie să se afle fiziologia, cea care explică fenomenele de viață. Îi rog deci pe cititorii almanahului care se vor dedica biologiei, să aibă în vedere această problemă.

Consider că articolele și cărțile de popularizare a cunoștințelor biologice sînt tot atît de importante ca studiile de cercetare științifică. Socot că și pe viitor nevoia de a difuza cunoștințele științifice trebuie să se situeze pe primul plan pentru toți cei care vor intra pe făgașul cercetării științifice. Cu cit poporul nostru va avea un nivel cultural mai ridicat,

cu atât soarta lui și viața fiecăruia dintre oameni vor fi mai bune.

Deviza vieții mele a fost: devotament neîntărmurit pentru patrie, muncă, cinste, demnitate.

Acad.

ȘTEFAN MILCU:

*Spre cunoașterea
codului genetic*

Pentru a răspunde la această întrebare prospectivă, trebuie să avem în vedere situația endocrinologiei în ultimele decenii ale secolului al XX-lea și primele decenii ale celui următor. Ținând seama de direcțiile de dezvoltare ale endocrinologiei contemporane, se poate socoti că cercetătorii deceniilor viitoare vor aborda rezolvarea numeroaselor probleme ale endocrinologiei moleculare.

Intrucât acest termen este puțin cunoscut, să arătăm că el desemnează o nouă formă de existență evolutivă a endocrinologiei, generată de progresele în cunoașterea fenomenelor ce caracterizează secreția internă.

Prin studierea capacității de secreție a oricărei celule, nu numai a celor specializate, care formează glandele endocrine tradițional cunoscute, și pătrunderea cu ajutorul tehnologiei moderne la nivel intracelular, cunoașterea hormonilor a dobândit o nouă perspectivă.

Generațiile viitoare de cercetători, deci pionierii de astăzi, vor putea dezvoltă ceea ce astăzi abia începe — cunoașterea formelor de secreție internă la nivel intracelular, care oferă un imens și pasionant domeniu de investigare. Inevitabil, în fața cercetătorilor va apărea nivelul molecular al fenomenelor, pe care cuceritorii secolului al XXI-lea îl vor depăși, pătrunzând la nivel inframolecular.

Ținând seama de faptul că toate fenomenele caracteristice vieții se desfășoară la aceste nivele, vom avea marea șansă de a face pași mari spre cunoașterea ei.

Studierea interrelației dintre gene și hormoni — care face parte dintre problemele care m-au interesat în mod deosebit — va deschide poarta spre una din modalitățile de cunoaștere a codului genetic și a patologiei lui. Este ceea ce noi, cercetătorii endocrinologi de azi, așteptăm de la voi, cercetătorii de mâine.

Acad.

GH. CARTIANU:

*Pe primul plan —
dezvoltarea
fără precedent
a comunicațiilor*

Transmiterea informațiilor a căpătat în prezent o importanță covârșitoare pentru dezvoltarea tuturor țărilor lumii, industrializate sau în curs de industrializare. Numai prin informații se pot căuta soluțiile optime la problemele actuale, se poate mări productivitatea muncii, se poate obține îmbunătășirea tehnologiei.

Dacă pe vremuri nivelul tehnic al unei societăți era apreciat după numărul de kilometri de cale ferată sau după producția de oțel, astăzi primordială a devenit cantitatea de informații care se transmit prin toate sistemele de radiotelefonie.

Cred că aceia dintre voi care se vor dedica tehnicii transmiterii informațiilor trebuie să se preocupe de dezvoltarea tuturor ramurilor de telefonie, radio combinat cu telefonie și radiocomunicații. O direcție foarte importantă o formează trecerea de la comunicații analogice la comunicații digitale, care prezintă mari avantaje. Pentru comunicații la distanțe mai mari, se prevede dezvoltarea din ce în ce mai largă a radioreleelor și a comunicațiilor spațiale. Și să nu uităm comunicațiile prin fibre optice utilizând radiațiile laser, care se vor afirma cu putere în viitor. Iată deci destule sugestii pentru pionierii electroniști, fizicieni sau preocupati de mecanica fină.

Prof. univ. dr. doc.
ing. **A.T. BALABAN**
membru
corespondent al
Academiei R.S.R.:
*O problemă
corect abordată
este o problemă
pe jumătate rezolvată*

Cred că în școală ar trebui să insistăm mai mult asupra unui aspect care stă la baza dezvoltării științei și tehnicii: curiozitatea și aptitudinea de a pune probleme. De obicei se insistă doar asupra rezolvării unor probleme puse de alții, dar în știință creatorii sînt cei care știu mai întâi să pună și apoi să rezolve problemele.

Cel mai cunoscut exemplu este al lui Albert Einstein, de la a cărui naștere s-au împlinit în 1979 o sută de ani. Încă din timpul studiilor, el începuse să reflecteze asupra a două întrebări la care nu găsisese răspuns în cărțile pe care le citise sau la profesorii pe care-i consultase: cum s-ar petrece fenomenele naturale pentru un observator aflat într-un lift care cade? Dar pentru un observator care urmărește cu viteză mare o rază de lumină? Meditînd vreme îndelungată asupra acestor întrebări și citind tot ce se scrisese în acest domeniu, el a reușit să creeze teoria relativității, una din marile realizări ale științei secolului nostru; pe baza ei s-a putut explica echivalența masei cu energia și s-a putut descătușa energia nucleară.

Adesea, marile descoperiri pleacă de la observarea unor fapte pe lângă care cei mai mulți trec fără să se mire. Facultatea de a te mira, de a te întreba «de ce?» și «cum?» este cea care caracterizează oamenii de știință — și eu cred că, în viitor nu numai «savanții de meserie», ci foarte mulți specialiști din toate domeniile de activitate vor prezenta trăsături specifice omului de știință. Merită amintit exemplul lui Fleming, care a observat cum mucegaiul omora bacteriile și s-a întrebat «cum?» și «de ce?». Experimentînd, el a descoperit penicilina, primul antibiotic.

ASTRONOMICE

● Pe cer se pot deosebi cu ochiul liber 6 000 de stele.

● Galaxia noastră cuprinde în jurul a 200 de miliarde de stele, dintre care unele sînt mai mari, iar altele mai mici decît Soarele, care este de 600 de ori mai mare decît toate cîtele nouă planete ale sistemului nostru solar la un loc. Unui avion care ar ocoli Pămîntul în două zile i-ar trebui 7 luni pentru a înconjura astrul sistemului nostru planetar.

● Spre centrul Soarelui, unde presiunea ajunge la aproape o sută de miliarde de atmosfere, densitatea este de 90 de ori mai mare ca aceea a apei, iar temperatura atinge aproape 15 milioane de grade.

● Știința a dovedit că există planete și în afara sistemului nostru solar. Să facem deci o mică socoteală: dacă la fiecare milion de stele (adică la fiecare milion de sori) ar exista numai o singură planetă asemănătoare cu Pămîntul, înseamnă că numai în galaxia noastră ar putea fi 200 000 de planete locuibile.

● Forma galaxiei noastre seamănă cu aceea a unui disc biconvex alungit. Diametrul ei măsoară 100 000 de ani-lumină, iar grosimea 20 000 ani-lumină.

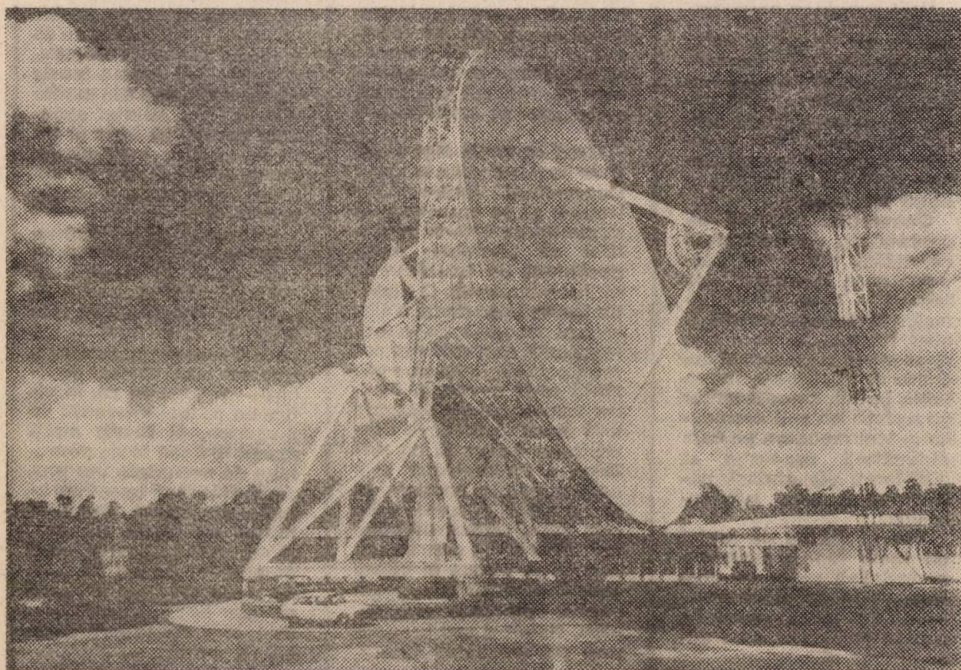
● Un an-lumină reprezintă drumul parcurs de lumină, ce se deplasează cu viteza de 300 000 de kilometri pe secundă, în timp de un an, ceea ce înseamnă un drum de aproximativ 9 460 miliarde kilometri.

● De la Pămînt la Soare este o depărtare de 150 000 000 de kilometri. Pentru străbaterea acesteia, un om care ar merge neîntrerupt ar avea nevoie de 3 400 de ani.

● Marea galaxie din constelația Andromeda este „vecină” cu galaxia noastră. De la ea și pînă la Pămînt sînt 1 750 000 de ani-lumină. O rază de soare acoperă această distanță în aproape 2 milioane de ani. Cu alte cuvinte, noi vedem, privind prin telescop, imaginea acestei galaxii așa cum era într-o vreme, cînd omul nici nu apăruse încă pe planeta noastră.

● În constelația Coroana boreală pot fi văzute cu ajutorul instrumentelor astronomice galaxii care se află la 300 000 000 de ani-lumină de noi. Au fost însă descoperite galaxii aflate la cîteva miliarde de ani-lumină.

Glasul cosmosului este ascultat, pe toate lungimile de undă, de urechile sensibile ale radiotelescoapelor.

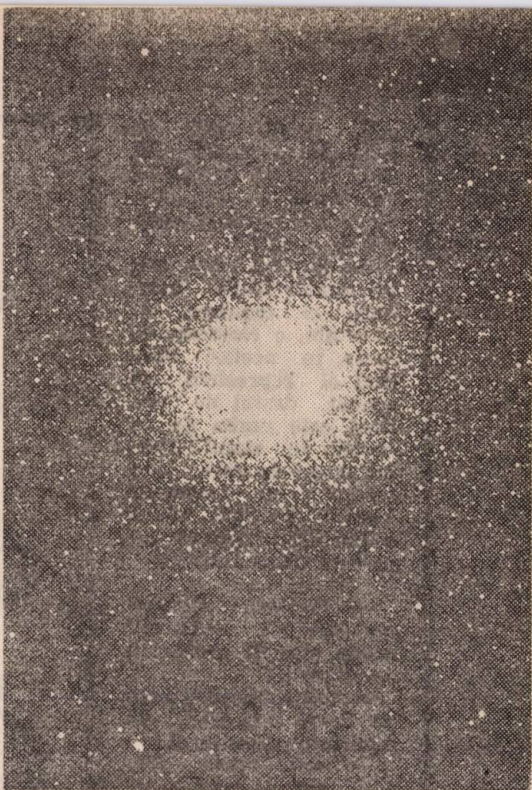


● Printre cele mai mari stele cunoscute este steaua Epsilon din constelația Vizitiului. Diametrul acestui astru întrece de 2 850 de ori pe acela al Soarelui : în el ar încăpea tot sistemul nostru planetar până la Saturn.

● Există și stele pitice. Astfel, steaua Kuiper, o stea cu un diametru pe jumătate cât al Pământului, are o forță de atracție de milioane de ori mai mare decât a Terrei. O piine care pe planeta noastră are un kilogram ar cîntări la suprafața acestei stele mii de tone, iar un om ar ajunge să cîntărească sute de mii de tone, fiind strivit într-o clipă de propria lui greutate.

● Cu vreo trei decenii în urmă au fost descoperite stelele neutronice. În stare neutronică, o stea are o densitate aproximativ egală cu a nucleelor atomice, respectiv densitatea ei medie este egală cu 10^{14} g/cmc = 100 000 000 tone/cmc. De aceea, dacă o stea cu masa Soarelui ar trece în stare neutronică, ea ar avea o rază de numai 10 km.

● Acum cîțiva ani a fost evidențiată o clasă specială de radiosurse extragalactice de dimensiuni relativ mici. Cea mai apropiată dintre sursele de acest tip se află la o distanță de 1,5 miliarde de ani-lumină de noi și emite de 100 de ori mai multă lumină vizibilă decât întreaga noastră galaxie, care include sute de miliarde de stele.



Pînă acum astronomii au identificat două sute de aglomerări globulare de stele. În imagine : Messier 13 din constelația Hercule. Un mănunchi de 200 000 de stele la 27 000 de ani-lumină de Pământ.

● Bănuieți cît timp îi trebuie unui om ca să numere de la 1 pînă la un bilion ?

Să calculăm răspunsul : dacă cineva numără într-un minut pînă la 200, și numără astfel în mod constant, zi și noapte, fără întrerupere, într-o zi ar putea număra pînă la 288 000 ; într-un an pînă la 105 120 000, iar pentru un bilion i-ar trebui... 9 500 de ani !

● Puteți îndoi o coală de hirtie de 50 de ori ? Dacă răspundeți afirmativ, gîndiți-vă și cît de mare ar trebui să fie coala respectivă...

Gata ? Vă propunem să încercați și în mod practic. Astfel veți avea ocazia să constatați cît

Din lumea cifrelor

de mult vă puteți înșela, fiindcă... la a treia îndoitură hirtia va avea de opt ori grosimea inițială, la a șaptea îndoitură va avea de 128 ori grosimea de la început... la a 20-a ar putea avea 20 de metri grosime, la a 30-a ar avea grosimea Pământului !

● Dacă cineva v-ar propune să aranjați cele 24 de litere ale alfabetului în toate variantele posibile, cît timp soco-

tiți că v-ar fi necesar pentru a realiza aceasta în scris ?

...V-ați gîndit ?

Comparați răspunsul dat de voi cu cel de mai jos :

Cele 24 de litere pot fi aranjate în 600 000 de cvadrilioane de feluri. Cît înseamnă aceasta ?

Ei bine, dacă toți locuitorii Pământului ar scrie zilnic cîte 40 de pagini, le-ar fi necesari... peste 1 milion de ani pentru a nota toate aceste aranjamente !

● În secolul al XV-lea, limita extremă a calculelor posibile era milionul, care a rămas multă vreme o „expresie nebuloasă“. Trei sute de ani mai tîrziu, astrono-

mii, familiarizați cu imensitatea universului, aspirau la un număr și mai mare — miliardul, cu care să poată cataloga stelele și astrii.

Un miliard (10^9) este un număr foarte mare dacă el exprimă, de exemplu, o cantitate de mere. În același timp însă el reprezintă un număr destul de mic dacă este vorba de un număr de atomi! Pentru a ne da mai bine seama ce înseamnă 1 000 000 000, iată câteva curiozități numerice care-l au drept... erou :

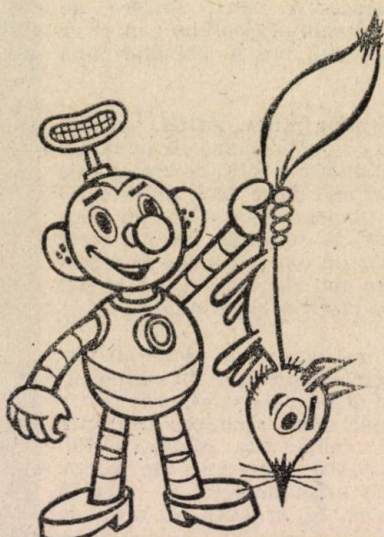
— Numărul fibrelor nervoase ale creierului uman este de ordinul a 3 miliarde ;

— Actualmente, trăiește pe Terra mai bine de 4 miliarde de oameni ;

— S-au scurs cam 1 miliard de minute de la începutul erei noastre ;

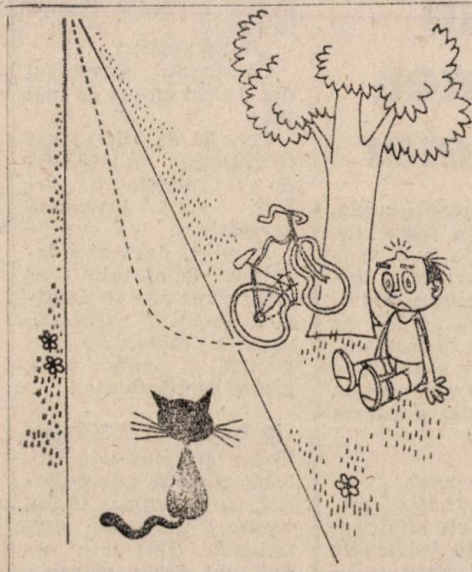
— În 55 de ani, un om respiră de un număr de ori egal cu $\frac{1}{2}$ miliard ;

— În vîrstă de 33 de ani, orice ființă a trăit doar un miliard de secunde.



Unitățile C.P.A. din întreaga țară colectează contra cost orice fel de piei de animale domestice și sălbatice, lînă, păr de animale, maculatură și cartoane, resturi textile, anvelope și camere de cauciuc.

Pentru predarea lor adresați-vă punctelor de colectare C.P.A. fixe sau mobile ce funcționează în fiecare localitate.



Verificați-vă cunoștințele

Din cele trei răspunsuri indicate de noi, numai unul este exact. Verificați exactitatea răspunsurilor, iar dacă nu știți, aveți soluțiile mai jos.

1. Care a fost prima operă cîntată în limba română? a) „Lucia de Lammermoor” de Donizetti; b) „Rigoletto” de Verdi; c) „Semiramida” de Rossini.

2. Ce scriitoare a primit premiul Nobel pentru literatură? a) Grazia Deledda; b) Selma Lagerlöf; c) Sigrid Undset.

3. Cine a descoperit primul vaccin din lume? a) Louis Pasteur; b) Robert Koch; c) Edward Jenner.

4. Care din următorii compozitori a realizat o operă inspirată din tragedia lui Oedip? a) George Enescu; b) Verdi; c) Bizet.

5. Care domnitor moldovean a avut primul reședința la Iași? a) Alexandru Lăpușneanu; b) Ștefan cel Mare; c) Petru Rareș.

6. Care este primul element chimic din tabloul lui Mendeleev? a) Azotul; b) Oxigenul; c) Hidrogenul.

7. Ce constructor a realizat, primul din lume, un automobil aerodinamic de forma picăturii de apă în cădere? a) Ettore Bugatti; b) Aurel Persu; c) Louis Renault.

8. Care a fost prima substanță chimică întrebuințată pentru anestezie? a) Cloroformul; b) Azotul; c) Eterul.

9. Cine a întreprins prima călătorie în jurul Pământului? a) Vasco

da Gama; b) Magellan; c) Marco Pollo.

10. Care stat existent și astăzi este prima republică proclamată în Europa? a) Monaco; b) Liechtenstein; c) San Marino.

Răspunsuri

1. La 25 septembrie 1885 s-a deschis, la Teatrul Național, prima stațiune a Operei Române

cu opera „Lucia de Lammermoor” de Donizetti.

2. Selma Lagerlöf (Suedia) în 1909; Grazia Deledda (Italia) în 1926.

3. Edward Jenner (Anglia) descoperă în 1796 vaccinul împotriva variolei.

4. George Enescu.

5. Alexandru Lăpușneanu.

6. Hidrogenul.

7. Aurel Persu.

8. Eterul, întrebuințat în 1846 de către Jackson.

9. Magellan (1470 — 1522).

10. San Marino (din anul 650).

Spiritul de economie se formează prin
CASELE DE ECONOMII ȘCOLARE

C E C





Cetățile sînt ca oamenii: se nasc, trăiesc și dăinuie.

Destinul cetăților noastre, așa cum apare prin munca-patimă a arheologilor și istoricilor, explică și se conjugă perfect cu destinul poporului român, spiță latină înflorită în vatra geto-dacă precum un falnic arbore crescut pe stîncă de-a pururi statornică. Un vîrf de săgeată și un sanctuar, o fibulă (agrafă) de argint și un pinten ruginit, o seceră și un fragment de mozaic, o monedă și o spadă, un turn ruinat și un mormînt, cîteva cuvinte scrise pe o buză de vas ceramic și o statuie, ziduri cariate și podoabe femeiești — toate reprezintă coloanele fără sfîrșit și memoria acestui pămînt. Și nu-i de mirare că structurile de viață s-au cristalizat, în milenii, în incinta și-n jurul cetăților, puncte de rezistență militară, dar și creuzete în care s-au zămislit opere de artă, unde s-au bătut peceti de suflet, de unde voievozii, învățații și dregătorii au emis legi și cărți de învățătură. Și nu-i de mirare că azi rostim cetăți de lumină — hidrocentralele și cetăți de foc — combinatele siderurgice, cetăți universitare și cetăți ale chimiei etc., numind cu o vorbă străveche «capitalele» economice și culturale ale evului socialist, precum se numeau «cetăți de scaun» reședințele vechilor țări românești.

«Munți, întăriți cu ziduri»

Relativ puținele mărturii scrise ale istoricilor și geografilor cu privire la populațiile și te-

CETĂȚI ALE TRECUTULUI, CETĂȚI ALE MEMORIEI

ritoriul geto-dacilor sînt fericit completate de cercetările arheologice începute cu mai bine de un veac înainte, dar amplificate și sistematizate abia în ultimele trei-patru decenii.

Astfel, printre primele mențiuni este cea a lui Herodot, care afirmă că geții sînt «**cei mai viteji și mai drepti dintre tracii**». Despre spiritul de independență și preocupările acestora au mai scris Strabon, Dio Chrysostomus, Iordanes, Tacitus și alți învățați iluștri. Pe toți i-au uimit organizarea dacilor, meșteșugurile, viața cumpătată și cunoștințele lor în materie de construcții, matematică și astronomie. Două mărturii sînt edificatoare în ceea ce privește ingeniozitatea sistemelor de apărare. Astfel, Florus spune:

«Dacii trăiesc nedezlipiți de munți», iar Dio Cassius, vorbind despre cetățile lor, arată că sînt «munți întăriți cu ziduri». Descoperirile specialiștilor au confirmat și chiar îmbogățit imaginea lăsată de contemporanii dacilor, reprezentată și pe metopele Columnei Traiane, cu privire la cultura materială și spirituală a acestora. În acest sens, stă mărturie, peste milenii, **complexul cetăților din munții Orăștiei**, fabulos tezaur de piatră,

Istorie

*Istoria noastră înseamnă munți și cetăți,
Carpații stînd în centrul pămîntului,
Înseamnă vitejii daci și romani,
Generații întregi de străbuni luptînd
pentru libertate
Și dispărînd ca o ploaie de aur în nori.
În fiecare din noi trăiește istoria acestui pămînt,
Fiecare este de binele patriei răspunzător,
Istoria este ca un riu, ne leagă de străbuni,
Este veșnicia noastră ca popor.*

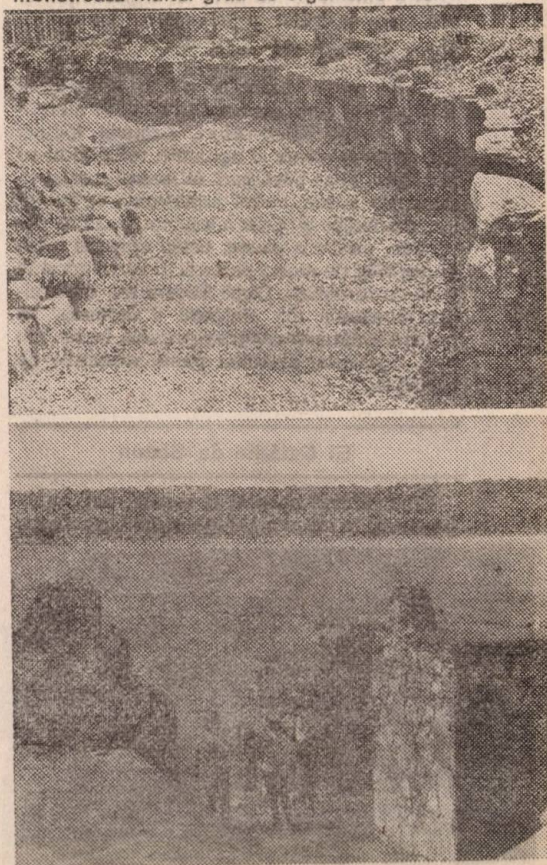
MARA NICOARĂ

analiză, uriașa lor capacitate de rezistență în perioada conflictelor cu Imperiul roman».

Zidul și pădurea

Și, precum dacii n-au pierit cu toții în războaie, la fel s-a întîmplat și cu multe din așezările lor, transformate cu timpul în orașe de tip roman, păstrîndu-și chiar vechile toponime, dovadă respectului ce-l purtau învingătorii oamenilor pămîntului. Cel mai elocvent exemplu este al Ulpiei Traiana, capitala Daciei romane, ridicată în Țara Hațegului, nu departe de cetatea sacră a lui Decebal. În anul 118 e.n., i s-a spus **Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa**, nume cu valoare de simbol, ce subliniază continuitatea elementului autohton în condițiile noii stăpîniri și contopirea acestuia cu coloniștii Romei; orașul a ajuns în sec. III să aibă aproape 20 000 locuitori, fiind cel mai mare «metropolis» din estul Imperiului: înconjurat de ziduri, îmbogățit cu temple, amfiteatru, terme, locuințe somptuoase și un Palat al Augustalilor, a reușit să reziste numeroaselor atacuri și asedii barbare. La fel s-a întîmplat și cu alte localități ale căror nume dacice au fost preluate de romani: Apulum, Sacidava, Potaissa, Porolissum, Napoca, Germisara, Cumidava, Arcidava, Berzobis, Tibiscum, Dierna, Drobeta, Sucidava, Buridava, Piroboridava, Capidava etc. Cetăți, castre și fortificații militare de-a lungul unor ape (Olt, Dunăre) demonstrează înaltul grad de organizare a teri-

În care dacii — de la Burebista pînă la Decebal — și-au pus pecetea capacității lor creatoare, au concentrat tot ce aveau mai ingenios și înălțător, atît în arta construcțiilor militare și civile, cît și în știința descifrării tainelor pămîntene și cerești, concentrînd pe un spațiu relativ restrîns elemente edificatoare ale civilizației acelor timpuri și oameni de pe teritoriul țării noastre. Pentru a-și apăra cetatea sacră, capitala, urcată la 1 200 m altitudine, **Sarmizegetusa Regia**, au înconjurat-o cu ziduri, edificate într-o tehnică specială, numită «murus dacicus», dar și cu o salbă de alte cetăți fortificate, precum sînt cele de la **Costești, Blidaru, Fețele Albe, Piatra Craivii, Bănița, Căpilna**. Acestea nu erau numai puternice cuiburi de vulturi, ci și depozitele unor valori arhitectonice și de cult, cu turnuri, locuință, sanctuare, cisterne de apă, magazii pentru alimente, ateliere meșteșugărești — de unde iradiau, în timp de pace, ideile unificatoare în întreg spațiul geto-dacic. Așa se explică asemănarea, uneori limitoară, cu alte așezări întărite sau cetăți aflate la sute de kilometri distanță de nucleul din munții Orăștiei: **Bitca Doamnei** (Neamț), **Ocnița**, (Vilcea), **Botoșana** (Botoșani), **Tinosul** (Prahova), **Cetatea Zinelor** (Covasna), **Tilișca** (Sibiu). «Folosind cu pricepere, spunea academicianul Emil Condurachi, cele mai înaintate metode de construcție militară, realizate de grecii epocii eleniste, geto-dacii au știut să îmbine pozițiile strategice naturale cu un sistem defensiv care explică, în ultimă

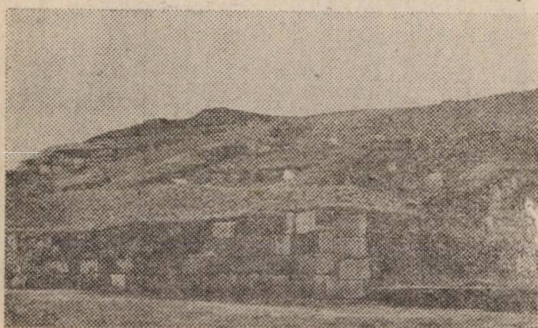


toriului care intra definitiv pe marea poartă a latinității, menit să stea pavăză și avanpost puternic în fața valurilor migratoare. Romanizarea (procesul influențelor culturii latine în Dacia începuse încă de pe vremea lui Burebista) s-a produs foarte rapid, continuând și după retragerea aureliană (anul 271), dovadă existența în straturile de locuire a acestor așezări, din secolele IV-VI, a elementelor de factură daco-romană: monede, ceramică, locuințe și chiar fortificații-porturi pe malul stîng al Dunării. Despre contactul permanent al acestei populații cu lumea romano-bizantină și revenirea temporară a stăpînirii romane în nordul fluviului stau mărturie mai ales descoperirile făcute de curînd la Suci-dava — Celei (județul Olt), Hinova (Mehedintzi) și, mai ales, Pietroasele (Buzău). Alexandru Odobescu afirmase, încă din secolul trecut, că pe dealul Istria, din apropiere de Pietroasa (azi Pietroasele), se află un castru din secolul al IV-lea. Ultimele săpături demonstrează că aici au staționat unități ale Legiunii XI, Claudia Pia Fidelis. Fortificația, zidită în timpul împăratului Constantin cel Mare (306—337) și terminată de urmașii săi, avînd terme, sală de gimnastică, canale de drenaj, necropole, ziduri ridicate în tehnică romană, atestă o stăpînire organizată și puternică, de cîteva decenii. Mai mult, existența multor obiecte de uz casnic de factură dacică și a unor arme autohtone arată că populația locală, stabilă și numeroasă, a participat la apărarea castrului și a regiunii înconjurătoare, ocupate pînă la urmă de vizigoții lui Athanaric.

Cînd tropotul cailor se auzea de departe și fața pămîntului era luată în copitele alergătoare, venite valuri-valuri, oamenii locului își părăseau vetrele și ogoarele, refugiindu-se în păduri, unde năvălitorii nu aveau curajul să intre. De aceea, codrii nepătrunși ai munților, dealurilor și chiar cîmpurilor noastre deveneau, pentru o vreme, cetăți aproape inexpugnabile. De atunci datează și vorba «codrul, frate cu românul». După fiecare val, statornicia moștenită din străbuni îi îndemna pe oameni înapoi; își reclădeau casele, lucrau din nou. ogoarele, dăinuiau peste vremurile de restriște.

Și Cetățile de Scaun

Cînd notarul anonim al regelui Béla menționează, în «Gesta Hungarorum», existența,



la sfîrșitul secolului IX și începutul secolului X, a trei ducate românești (voievodate) în Transilvania, asta înseamnă o organizare prestată-lă de care a trebuit să țină cont noul val migrator. Și sînt numiți voievozii Menumorut, Glad și Gelu românul («Gelu quidam Blacus»). Și mai există niste cetăți, asupra cărora arheologii s-au aplecat cu devoțiune și respect, întru împlinirea literei scrise: **Biharea** și **Dăbica**. Memoria pămîntului vine astfel să completeze cuvîntul pus la îndoială de către unii oameni de rea-credință. Biharea e în apropierea Oradei (12 km), fortificații de plan dreptunghiular, cu înălțimea valurilor de 5—7 m și lățimea la bază de 20—30 m. Locuințele și necropolele acestei așezări datează din secolele V—VI și IX—XII. Ele sînt înconjurate pe trei laturi de un șanț de apărare, pe latura de est avînd riul Coșmeu. Acesta este «castrum Belland» sau «castrum Byhor», pe care Anonymus îl socotește centrul voievodatului condus de Menumorut, cuprins între riurile Someș și Mureș. Dăbica se află la 10 km de vărsarea Lonei în Someșul Mic (județul Cluj); are patru incinte fortificate, pe un bot de deal, în interiorul lor descoperindu-se bogate urme de vîetuire — locuințe, biserici, cimitire — din secolele IX—XIII; se pare că era reședința lui Gelu, care conducea voievodatul dintre cele două Someșuri. Recentele cercetări din județul Prahova, în punctul **Slon**, arată că și dincoace de Carpați s-a înghebat, încă din zorii celui de-al doilea mileniu, o formațiune prestatală: clădirile de mari proporții (cu laturi între 15—50 m) atestă existența unui cnezat românesc local (secolele X—XII), care, în ciuda distrugerilor pecenege și cumane, a dăinuit, într-o formă sau alta, pînă la invazia tătarilor (1241).

Și iată cum piatră pe piatră, zid lîngă zid, turnuri și valuri de pămînt, șanțuri de apărare și porți masive de stejar ghintuit sînt prezente în timp și spațiu peste tot acolo unde s-a zămislit și a dăinuit poporul român. A fost doar începutul, mărturiile îndepărtate ale pămîntului nostru, din care și-au tras seva bătrîinii voievozi, întemeietori de țară și datini: un Mircea cel Bătrîn, un lăncu de Hunedoara, un Ștefan cel Mare și alții în urma lor, ridicînd pentru apărarea și ducerea mai departe a ființei românești alte și alte cetăți, la Curtea de Argeș, Tirgoviște, Hunedoara, Suceava, Poenari, Ciceu, Cetatea Neamț, apoi Iași, București, Craiova — unele numite chiar Cetăți de Scaun, adică ale domniei și stabilității, ale statorniciei de vatră și frăției de neam, totul izvorînd din conștiința aceleiași origini daco-romane, împlinită vremelnic de Mihai Viteazul și pentru totdeauna la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, «Cetatea eternă a sufletului românesc». Toate sînt, pe rînd, muzee ale memoriei neamului, toate sînt dovada permanenței noastre în spațiul carpa-to-danubiano-pontic, unde riul și ramul sînt prieteni numai celor veniți cu gînd de bine!

VALENTIN HOSSU-LONGIN

Cartea lui GICU

Evocare de MARIA ARSENE

Cineva — pe atunci nu s-a știut cine, și nici nu trebuia — l-a scris de mină, în podul unei case doznice, din periferia unui orașel aflat undeva prin țară. Altcineva a luat foile de caiet așternute cu cerneală și le-a dus într-un beci dintr-o altă casă și dintr-un alt oraș. Acolo, o mașină micuță le-a tipărit.

Paginile tipărite cu slovă mărunță au fost legate în mijlocul unui catalog fără importanță. Un catalog ilustrat cu produsele unei cunoscute fabrici de dulciuri.

Puțin timp după ce catalogul a părăsit, într-o servietă, pivnița, i s-au desprins cu îndeminare foile. Înfășurate sul, ele au fost ascunse într-un toc de ochelari. Tocul ochelarilor a ajuns la un militar. Un caporal concentrat.

Caporalul a înapoiat doar tocul ochelarilor. Documentul l-a pus cu grijă în căptușeala capelei.

Trei zile mai târziu, militarul a sosit într-un orașel de pe malul Dunării. De la gară s-a dus, pe un drum lăturalnic, de-a lungul liniei ferate, până în mahalaua noroioasă, cu ulițe strimte și întortocheate.

A intrat într-o curte și-apoi în casă, după care i-a spus celui care-l aștepta :
— Am adus vreme frumoasă.

Omul cu fire cărunte la temple a zîmbit și, bucuros, i-a întins mina.

— Vremea o facem noi !

Caporalul și-a scos capela, și din căptușeala ei — documentul.

Chiar în după-amiaza aceea, un elev din clasa a IV-a primară a bătut la fereastra învățătorului. În odăița cu pardoseală de lut și mobilă veche, cum sînt în provincie camerele închiriate cu luna ori cu săptămîna, copilul s-a așezat cumințe pe un scaun și i-a zis învățătorului :

— Nene Șerbane, v-a trimis tata o carte.

— Unde-i cartea, Gicule ?

— În ghiozdán.

În fundul albăstrui al unei sticle goale, în buzunărelul ascuns al cămășii, într-o papornică cu piine și între scoarțele lipite ale „Cărții de citire” de clasa a IV-a, foile cu literă mică de tipar au ajuns la un tânăr muncitor.

La miezul nopții au năvălit în casă agenții Siguranței.

— Manifestele ! au urlat ei pe trei etaje de voci.

Muncitorul s-a ridicat din pat în capul oaselor. Apoi a vrut să coboare. Dar n-a mai avut timp. Agenții l-au smuls și l-au înghesuit într-un colț.

— Manifestele !

— N-am nici un manifest. Nu știu despre ce vorbiți.

Pumnii cu muchii de piatră ai zbirilor l-au lovit cu putere în coaste. În piept. Și peste gură, rupîndu-i buza, spărgîndu-i dinții.

— Dacă nu știi tu, știm noi. Și pînă la urmă, vrei, nu vrei, ai să știi și tu !

Dar gealații Siguranței veniseră prea târziu. Manifestul, documentul care purta în paginile micuțe cuvîntul Partidului, plecase din nou la drum...

Prin orașe și sate, prin fabrici, ateliere și închisori, documentul a trecut și a răzbătut, purtat cu grijă, cu fereală, ca pe-o inimă de prunc...

Iar cînd se ivea vreo primejdie era ascuns cu dibăcie. Să nu-l găsească dușmanii.

Soarele lui 23 August 1944 l-a adus din nou la lumină.

Acum documentul se află în muzeu și în inimile tuturor oamenilor din patria noastră.

COVORUL VIOLET

de FĂNUȘ NEAGU

Băiatul se sculă înaintea de miezul nopții și se uită pe fereastră. În pridvor, calul lui de lemn lepădase căpăstrul și minca ciuperci.

— E-hei, zise băiatul, paiele nu-ți plac, de iarbă nici nu vrei să te atingi, dar la ciuperci te-ndeși!

Ciocăni în fereastră și calul, speriat, se lipi de perete și începu să sforăie. Sus, în cer, luna, bucalată și pusă pe gîlceavă, trăgea de codițe o stea verde.

— Proasto, să nu te mai prind că-ți bagi botul în copca pe care-am făcut-o în Dunăre!

Steaua, fiindcă fusese prinsă asupra faptului, tăcea și-și trosnea degetele subțiri și nevăzute. „Dacă nu termină cu obiceiul ăsta prost, o să-i rupă Luna urechile“, se gîndi băiatul. Se ridică în picioare, în pat, smulse scara făcută din cîteva frînghii de lemn, înfiptă în ghiiveciul cu mușcate, o potrive pe perete, se urcă pe ea și, printr-o spărțură a tavanului de lemn, scoase din pod patru nuci. Era o noapte de la sfîrșitul lui februarie, liniștită, în casă mirosea ușor a frunză

de salcie, iar afară, pe Dunăre și în stuf, plutea un vînt necunoscut.

— În noaptea asta o să se întîmple ceva ce n-am mai văzut, se pomeni băiatul vorbind și trecu din nou la fereastră.

Și ce să vezi?! Calul de lemn coborîse din pridvor și bea apă din copca făcută de lună. „Aoleu, ce-o să-i tragă Luna două picioare în burtă!“ Și-i păru bine c-o să-l audă icnind de durere. Și, într-adevăr, în clipa aceea, văzu cum Luna se schimbă într-o fată îmbrăcată într-un voal lung, care coboră încet prin văzduh către morile cu aripi de lemn de pe grindul din stînga casei.

„Fugi, vru să-i strige el calului, fugi, că-ți taie calea și-i vai de tine!“

Dar nu putu să spună nimic. Din copcă ieșise un pitic caraghios, cu salvari turcești, cu cizme roșii și cu scufie cu ciucuri.

„Mi-l înecă!“, se sperie băiatul, dar se liniști imediat, fiindcă își aduse aminte că un cal de lemn plutește foarte bine pe apă.

Piticul făcu două tumble și sări în saua

umplută cu iarbă de mare. Apucă friul, suci calul și-i dădu pinteni. Și calul porni în galop spre grindul unde stau comorile.

— De ce-ai furat calul băiatului? întrebă Luna pe pitic, și mii de stele, în jurul ei, începură să se rotească ușor, făcînd să se legene stuful din marginea Dunării. Du-te și adu-l aici pe băiat. Vreau să-i arăt cel mai frumos lucru, fiindcă el le-a salvat pe lebede, surorile mele.

Auzind-o, băiatul își trase hainele pe el, încălță bocancii, își puse șapca și ieși în pridvor. În cîmpie, zăpezile pieriseră, iar pe Dunăre două turme de capre băteau cu frunțile în gheață. Piticul veni, ținînd calul de căpăstru, și ingenunche pe ultima treaptă a scărilor, lîngă cele patru luntri pe care le scosese din adăpost și le reparase cu o zi înainte bunicul băiatului.

— Domnule, spuse el, am ordin să mergi cu noi să-ți arătăm de unde vine primăvara.

— Sînt gata, spuse băiatul și se urcă în saua sub care ținea ascunse copertele abecedarului. Și cînd să por-

nească, se opri să în-
trebe :

— Dar dumneata,
domnule pitic, cum ai să
te ții de noi ?

— Nici o grijă, pot să
mă atîrn de coada calu-
lui, dar mai bine fac
tumble. Pe unde mă răs-
torn eu, crește iarba.
Uite... și, azvirlindu-se
în mîini, făcu un salt de
vreo douăzeci de metri,
și-n urma lui crescuseră
o pajiste cu iarba fragedă
și cu ghiocei violeți.

Băiatul rîse, apoi calul
lui zbură spre grind și
acolo el se înclină în
fața Lunii și ea-și flutur-
ă părul blond, lung,
pînă la coapse și-ntin-
zînd mîna îl mîngie pe
obraji. Stelele, vreo
două mii, sau mai multe,
se mișcă, sunîndu-și
cerceii de cleștar, și el
se găsi dintr-o dată în
mîijlocul lor, și ele înce-
pură să cînte un cîntec
minunat, și steaua lui
verde, aceea cu care
vorbea în fiecare seară,
înainte de culcare, veni
și i se așeză pe umeri
și-i spuse :

— Tu ești prietenul
meu, dar nu știu cum te
cheamă.

— Bănică, răspunse
băiatul, dar nu mai avu
timp să-i spună și alt-
ceva, fiindcă Luna în-
tinse brațele și porni, în
zbor, spre valea cu mig-
dali și smochini, și ei
toți trebuiră s-o urmeze.

Și pe unde treceau
gheața se rupea, stuful
se ridica și începea să se
legene și de sub frunzele
vechi se deștepta iarba.

Valea cu migdali era
largă — sus, în muchia
malului, era un zid de
sălcii, dincolo de el o vie
îngropată și mai de-
parte, cîmpia cu griu —
și Luna, scuturîndu-și
voalul, făcu să se in-
tîndă o lumină neînchi-
puită, caldă și primi-
toare, și-i făcu semn lui
Bănică să vină lîngă ea.
El o privi și i se păru
că ea n-are trup, că e
făcută numai din raze.

— Aici, vorbi ea, în
migdali și în smochinii
ăstia sînt închise bucu-
riile primăverii. Ești pri-
mul om care vede cum
le dau drumul să umple
cîmpiile și munții.

Și, zicînd, se apropie
de-un migdal, îl sărută
și trunchiul se desfăcu
și din el, ca dintr-o lă-
diță vrăjită, ieșiră o
puzderie de fluturi: albi,
roșii, galbeni, care se
răspîndiră în lumină,
tulburînd-o cu aripile
ca-ntr-un vis. Și fiecare
migdal arunca în înăl-
țimi multicolore roți de
fluturi.

Bănică, pe calul lui de
lemn, privea și rîdea și
ochii lui albaștri scînte-
iau de bucurie.

— Acum, spuse Luna,
o să dau drumul păsări-
lor, și-și trecu mîna spre
creștetul smochinilor, și
o mulțime fără seamăn
de păsări țîșni, beată, în
văzduh.

Erau atît de multe
încît stuful se încîlcea
sub trecerea lor. Și
toate ciripeau gălăgioa-
se și înghițeau lacome
aerul rece, tulburător,
al nopții de la Dunăre.
Stele și păsări și fluturi,
înt-un amestec nemai-
pomenit, se roteau între
hotarele văii. Luna, în
picioare pe un dîmb, cea
mai frumoasă dintre
toate fetele cîte sînt.

— Acum să se des-
chidă florile, spuse ea,
și dintr-o dată toți co-
pacii înmuguriră și
crengile se acoperiră cu
flori alb-liliachii, prin
care începură să umble
albinele.

Piticul, care șezuse tot
tîmpul în apropierea ei,
dădu fuga pe mal, aduse
două nutele de salcie,
Luna le luă în mîinile
ei și-l încinse pe Bănică
peste șolduri.

— Să crești înalt și cu
mîijlocul subțire și să fii
mîldios ca salcia primă-
verii !

— Îți mulțumesc, zise
băiatul, de-acum înainte
am să te salut în fiecare

seară de la geamul meu.
Și dacă o să ai vreodată
nevoie de-un cal, poți să
mi-l ceri, ți-l împrumut
fără să stau pe gînduri.
E un cal puternic, „mă-
nîncă ciuperca“.

Luna se aplecă, îl să-
rută pe frunte și într-o
clipă sui, cu alaiul de
stele, în cer, unde e lo-
cul ei. Calul ajunsese în
pridvor și băiatul în pa-
tul lui din odaie, iar
lîngă pat, Piticul.

— Bănică, îi zise pi-
ticul, eu sînt de acum în
slujba ta.

— Ah, domnule Pitic,
păi să-ți plătesc sim-
bria. Uite, spuse el, sco-
țînd un pol de aur pe
care i-l dăduse buni-
că-sa, ține arvuna. Și
acum eu o să adorm.
Iar dumneata o să-mi
trimiți un vis frumos !

— Bine ! spuse Piticul
și suflă ușor peste ge-
nele băiatului.

Bănică adormi. Atunci
Piticul se strecură afară
din casă, urcă malul,
trosnînd cu potcoavele
de la cizme prin dîra de
gheață de sub garduri,
și se duse la circumă.
Aici, lumina stînsă și
ușă încuiată. Asta-l în-
furie. Vreme de patru
luni, cît timp ținuse
iarna, nu pusese un
strop de rachi în gură
și nici acum n-ăvea
noroc.

— Păcat că n-am iar-
ba fiarelor cu mine, cu
un singur fir aș fi făcut
să sară toate zăvoarele !

Se uită pe cer.

Luna ardea învăpă-
iată. Speriat, Piticul
țîșni într-o parte și in-
tră într-un butoi de bere
gol. „Dacă nu m-a vâ-
zut, mă leg să sature
cu iarbă proaspătă toți ie-
purii de pe malul Dună-
rii“, își spuse el trîgînd
în nări mirosul puternic
de orz îmbibat în
doagă.

Și începu să calce
repede coastele butoiu-
lui, iar butoiul se des-
prinse de lîngă perete și
se rostogoli pe drum,



Desen : DUMITRU CIONCA

hodorogind, și cizmele galopau de pe lături și săreau de-un metru de la pământ cind nime-reau cîte o fișie de gheață. Piticul, de bucurie că nu-l descoperise Luna la circumă, gonind pe coastele butoiului, bătea pîntenii cît putea mai tare.

După vreo două sute de metri, acolo unde drumul se înclină și cade în Dunăre, butoiul o luă ametitor la vale — înăuntru Piticul sălta în cap și în picioare și se umplea de cucuie și se rostogoli în ape, în dreapta casei unde dor-

mea Bănică. Piticul, dezmeticindu-se, scoase o mină afară și-o încleștă de parmalicul casei. Casa lunecă spre Dunăre, tirind cu ea și curtea și șurile de paie. De frică, Piticul îi dădu drumul și casa se retrase pe locul ei dinainte.

— Ah, zise Piticul, ieșind și încălecind pe butoi, băiatul îmi poruncise să-i trimit un vis. Ia să-l legăn eu să-l fac să ridă prin somn!

Și, întinzind miinile, apucă din nou parmalicul și trase. Casa veni cu talpa în malul apei, și el

o purtă înainte și înapoi, de zece, de douăzeci de ori, și sus, în odaia lui, băiatul se trezi și se uită pe fereastră. „Ce noapte, își spuse el, casa noastră cară apă din Dunăre și-o varsă în brazdele de ceapă!” Deodată îl observă pe Pitic și observă și jocul lui. Nu spuse nimic. Deschise ușurel fereastra și cind casa mai coborî o dată la Dunăre sări pe butoi strigînd:

— Ei, Piticule, eu te plătesc și dumneata-mi strici somnul?

— Cizmele! strigă Piticul. Uite-le, fug! Se

atîrnă de Bănică : Ajută-mă, fără cizmele nfele de mătase roșie o să fiu dat afară din garda Lunii.

— Le voi smulge urechile ! amenință băiatul și fluieră lung de trei ori și calul lui de lemn veni în marginea Dunării, tremurînd nerăbdător.

Bănică se aruncă în șa, Piticul se îngrămădi la spatele lui, și Calul porni la galop. Piatra suna sub copite, vîntul suiera pe la urechi. Drumul era în pantă, pe de lături valuri de iarbă tinără, Calul s-ar fi oprit să rupă o gură, dar Piticul îl simțise și-l gîdila sub burtă cu un fir de pai, făcîndu-l să gonească din ce în ce mai iute. Sus, în muchea dealului, intrară într-un val de negură. Lui Bănică îi păru rău că nu-și luase și sabia, ar fi în virtut-o o dată și-ar fi destrămat întunericul.

— Nu mai vād drumul, spuse Calul, trebuie să ne suim în înalțuri...

— Mergi printre alea două șiruri de flori violete, îi spuse Piticul.

— Sînt brîndușe, răspunse Calul.

— Da, aprobă Piticul, au răsărit din sămînta pe care am ascuns-o în căptușeala cizmelor. Azi-noapte am fost la cîrciumă, am fixat cizmele în două cuie, ca să n-o ia la sănătoasa, și-acum sămînta curge prin găuri și din fiecare bob crește o floare. Trebuie să ne grăbim, n-am pus decît două degetare de sămîntă. Tu nu știi, Bănică, și nici tu, Calule, că cizmele mele erau cumînți și mă ascultau... Dar m-a-nvîtat un prieten să le cos cite două urechi de cîtel, și-acuma uite ce pătesc.

— Ai ciuntit căței ? se supără Bănică.

— Da de unde ! spuse Piticul. Eram sub o

foaie de lobodă cînd ai tăiat tu cu bunicul urechile căteilor tăi, ca să se facă rîi, și-am cules sfîrcurile din iarbă și le-am cusut la cizme cu fir de arnici fermecat. Din ziua aceea, dacă nu le țin în picioare, o iau razna după iepuri.

— Păi, să căutăm prin buruienile de anul trecut, spuse Calul, pe-acolo se ascund iepurii.

Cele două șiruri de brîndușe coteau la stînga, pe după un șir de plop, și tot se duceau. Calul se scutură și o porni la trap. Bănică se aplecase în șa și mîngîia florile cu palma.

— Sînt răcoroase și fragede, acum au ieșit !

— Vai de mine, o să mă pună Luna la regim de piine și apă, un sfert de piine ș-o cană de apă, pentru că trebuia să le semăn într-o poiană unde vin niște fete să se scalde în izvor !

— O să te ajut să le muți, am un căruț, înham cîinii la el, și-o să le ducem acolo. Pot să-ti spun că degeaba am tăiat urechile căteilor atunci, n-a ieșit nimic... sînt blînzi, toată ziua-i bîzile musca la nări...

Dar nu isprăvi. Cîinii lui apărură deodată la un cot al drumului și săriră în pieptul Calului. Calul se trase înapoi și se ridică în două picioare. Piticul căzu peste cap și de frică se sui într-un pom și se legă cu centura de creanga din vîrf.

— Leu și Dumitre ! strigă băiatul, dar cîinii, negri ca niște lupi, se repezeau în salturi să rupă burtă Calului, și Calul, nechezînd sălbatic, sarea și bătea cu copitele.

— Nu-l mai juca, Bănică, spuse Leu gîfîind, vreau să mușc carne din el. Cu tine n-avem nimic, pe el vrem să-l pedep-

sim, fiindcă de două ori ne-a fărîmat cușca în picioare.

Bănică se ridică în scări, furios. Calul o făcu vijelios la stînga și băiatul se aruncă fulgător pe spinarea lui Leu și-l apucă zdravăn de urechi. Și ce să vezi ? Sfîrcurile urechilor se desprinseseră și-i rămăseră în mîini. În clipa aceea, Leu se făcu blînd și începu să se gudure.

— Ne-ai învins, strigă Dumitru și veni și-și puse capul în pămînt.

Bănică observă că avea urechile întregi și-i smulse și lui sfîrcurile. Amîndoi cîinii începură să plîngă ca proștii și Calul veni și suflă asupra lor și ei nici măcar nu mîrîiră. Dădeau din coadă și așteptau.

— Ehe, zise Bănică, acum să vă judec eu ! Hei, Piticule, pofteste jos să vezi ce palme le dau.

— Vai, strigă Piticul, alea sînt urechile cizmelor mele ! Mi-ați distrus cizmele !

— N-am făcut nimic rău, Bănică, se apără Leu. Noi doi dormeam lîngă pragul casei și așteptam să se facă ziua și deodată simt că mă izbește o talpă în frunte și hap, mușc, ceea ce n-am mai făcut niciodată. Și simt că e urechea mea de pe vremuri. O potrivesc cu laba, se lipește. Îl strigă pe Dumitru și fugim de scoatem limba pînă prindem perechea aia de cizme și ne luăm urechile. Cum ni le-am pus, ni s-a și urcat sîngele la cap, ne-am făcut rîi. Eu i-am tras un cap în burtă lui Dumitru, el mi-a sfîșiat blana. Ne-am oprit, n-avea rost să ne mîncăm între noi. Hai să mîncăm cizmele, am zis eu.

— Aoleu, sări Piticul, nu mai primesc altele pînă la vara viitoare,

SUNĂ PÎN' LA STELE CLOPOȚELUL

*Cînd vine toamna, vreau pe-o navă
Să mă ridic deodată-n stele
Ca într-o aventură sigură și gravă
Nepusă de timizi în ghilimele.*

*Vreau pur și simplu să admir pămîntul
Cum lumînează din rodirea lui,
Să-mi strig spre univers cuvîntul
Și, chiar pe lună, un izvor să pui !*

*Aș sta prin cosmos pîn' la primăvară
Dînd stelelor îndepărtate bună dimineața ;
Le-aș învăța ca niște frunți de oameni să răsară,
Să-și răcorească-n fluvii pămîntene fața.*

*Dar parcă am surprins un cîntec ! Ori îmi pare ?
A, da ! E clopoțelul care sună de intrare.*

Desen : MAGDA BÎRȘAN

am să umblu desculț, ca
un nenorocit !

— Nu te pripî, dom-
nule Pitic, Dumitru n-a
vrut să le mînfînce, a în-
ghișit odată un șomoioag
de vase și nu-i mai tre-
buie. Nu mîncăm ciz-
mele, mi-a zis, vreau să
mînfînc pisica și Calul
din pridvor. Tocmai ple-
casem ca să trecem la
fapte...

— O să pun pămînt
pe voi, hotărî Bănică.

— Da, stăpîne, zise
Calul, spune-mi să-i
omor și să-i arunc în
groapa de lut.

— Iertare ! clăntănîră
cîinii într-un glas.

— Bănică, se rugă Pi-
ticul, întîi să ne spună
unde sînt cizmele.

— Zac într-o poiană
plină de brîndușe, spuse
Leu. Dumitru n-a vrut
să le mînfînce, dar un
pic tot le-a scîrmănat.
Le-a luat în gură și le-a
scuturat. Și cînd le-a
scuturat, s-a vărsat din
ele sămîntă și au răsă-
rit o mie de brîndușe. E
acolo și o minge de
fotbal.

— Departe ? întrebă
Bănică.

— Lîngă grajdul ăla
unde am văzut noi odată
niște iepuri de casă.

Bănică încălecă și
porniră prin cîmpie. Ne-
gura se ridicase și ieșea
soarele. Dincolo de ară-
turi, pe izlaz, sub o per-
dea de salcîmi, văzură
covorul de brîndușe, în
mijloc, cizmele de mă-
tase roșie cu turetcile
frînte. Piticul le luă.

— Îți mulțumesc, fi
spuse Piticul, m-ai sal-
vat, și la vară, în noap-
tea cînd vin sinzienele,
am să vin și am să te
duc dincolo de Dunăre,
unde arde locul de co-
mori. Și iartă-i și pe
cîini.

— Îndurare, stăpîne !
clăntănîră din nou cîinii.

— Nu, zise Bănică, am
zis că vă acopăr cu pă-
mînt și am s-o fac. Veți
săpa cu ghearele și veți
întra sub covorul ăsta
de brîndușe. Îl luați la
spinare și-l duceți acolo
unde vă spune prietenul
meu. Număr pînă la
zece.

Cînd Bănică zise zece,
amîndoi cîinii țineau în
spinare o postată de pă-
mînt, pe care scipeau o

mie de brîndușe violete.
Piticul își puse cizmele,
potrivi pe ele pîntenii și
o porni spre Dunăre pe
un fir de cărare.

— Stăpîne, se rugă
cizma din piciorul stîng
— amîndouă prinseseră
glas și deveniseră arță-
goase și pline de vese-
lie —, noi n-am vrut să
te părăsim ! Am văzut
azi-noapte mîngea aia
și voiam să jucăm fot-
bal. Scoate-ne din pi-
cioare, ca să nu crezi că
fugim, și o să mergem
înaintea dumitale, bă-
tînd mîngea.

— Lasă-le, zise Bă-
nică, pînă la Dunăre o
să trag și eu cîte un șut.

— Bun ! aprobă Piti-
cul și porniră.

Cizmele de mătase ju-
cau mîngea cu spițul.
Bănică o lovea numai cu
capul, Piticul călca soa-
lîndu-și tălpile pe iarba
plină de rouă, cîinii, în-
genuncheați de greutate,
tîrau pe grumaji un pe-
tic de cîmpie în care
dansa primăvara, iar pe
urmă, ridicînd frumos
copitele, venea Calul de
lemn și friul atîrna în-
tr-o parte.

MIHAI NEGULESCU TELEFON DIN AFRICA

— Alo, Tata ?

— Alo, Fata ?

Frumoasa și minunata,
Oana mea ?

— Tata ?

— Da !

Te sărut din Africa.

O cămilă

pe o filă

ți-am vinat în vers, copilă.

Lui Răduc,

un leu i-aduc —

să îl culce sub pătuc...

— Dar Maimuța ?

— Huța-huța,

uite-ți dă, pe braț, gentuța.

— Vai, Tătucă...

— Ce-i, Onucă ?

Știi că-n cocos crește nucă ?

— Cum e-acolo ?

— Soare, soro !

Colb de colo pină colo.

Și-o girafă-n

nori se-adapă...

Să-i trimiți prin poștă apă !

Oana mea...

— Tata ?...

— Da !

— Te aștept din Africa.

MÎNZUL

Nerăbdător, cu fruntea înstelată,
adulmecind cu nările în vînt,
ar tot zburda zănatie

prin ogradă —

atîtea taine să cunoască vrînd.

Ajuns în goană lingă o ulucă,
stă-n loc, îngindurat ca un bătrîn,
ne-nțelegînd de ce un gard hapsîn
îi stăvilește setea lui de ducă.

Dar, iată, se întoarce...

Și din fugă

copite scapără peste ulucă !



Juanita

de POP SIMION

Orice băiat isteț din orașul Madrid știe că Puerta del Sol (Poarta Soarelui) se află în chiar inima capitalei spaniole, la kilometrul zero, adevărat viespar, deoarece străzile mici, întortocheate, curgînd în pantă, te ameteșc de-a binelea prin neconținutul balans al circulației ; parcă te dai huța pe un „montagne russe” — cunoașteți, desigur, lunecatul acela ameteitor-ondulat, sus-jos, pe schełaria metalică a unui parc de distracții ! Puzderie de magazine la tot pasul, puhoiste de cumpărători și gură-cască, așa arată cartierul cel mai agitat, mai animat, mai lăudat-blestemat al Madridului. Pretutindeni alergătură, cu-lori, mirosuri, strigăte, vînzare-cumpărare, bani, nervi. Cine ar crede oare că la o aruncătură de băț, undeva în stînga, pe un înșorit promontoriu, dai peste cel mai tihnit loc din marele oraș : Plaza Mayor (Piața Mare), un patruleter po-

dit cu pietre cubice, de granit, împrejmuț cu mici „bodegita” (bodegi cu răcoritoare) și căptușit-inundat cu mii de scaune așezate la soare : da, ați citit bine, sînt mii de scaune așezate la soare, așezate în patruleterul acela de odihnă și meditație, unde vin oamenii cu mai puțini bani în pungă să afle o oră-două din tihna atît de greu de găsit în acest oraș. E un loc cu oameni, cu porumbel și cu fîntîni, ea piața San Marco din Veneția, cu deosebirea că aici își face veacul sărăcimea trudit-muncită a Madridului, iar dîncolo, drumeții Europei, turiștii de pretutindeni (majoritatea oameni cu bani) atrași de orașul gondolelor — bărcile acelea subțiri-curbate care circulă pe canale, știți voi. Veți înțelege, așadar, că cele două piețe nu se compară între ele, viața lor e atît de diferită. Aici, în Piața Mare, se odihnesc zidarii, bunăoară, după o zi grea de lucru : își scot încălțămîntea colbită, să-și risipească osteneala din picioare, și somnolează ori sorb bere „El aguila” („Vulturul”), mestecă „peritos calientes” („căței fierbînti”, cum se numesc crenvurștii îngropați în pîișoare prelungi) și „olivas ver-

des" (măsline verzi), hrana obișnuită a celor „cărora le suflă vântul prin buzunare”, ca să folosim expresia din Plaza Mayor. Copiii mănincă „patatas fritas” (cartofi prăjiți), banane — nu contează de e prinz ori seara, meniul e același —, udate, desigur, cu câte o limonadă rece-rece sub soarele meridional.

În Plaza Mayor am cunoscut-o pe Juanita (se citește Huanita). Era pe la prinz, și era soare, și în Piața Mare se întâmpla cam ceea ce am spus mai sus când în patruleterul de tihnă apărură o fetișcană de vreo 9—11 ani, cu păr negru, împletit în codițe, foarte sprintenă și sporovăitoare. Purta de mină un bătrîn orb, cu fața palid-pămîntie, abia scos din nu știu ce hrubă în bătaia dulce a soarelui glorios. Orbul pipăia caldarimul cu un baston alb (toiagul nevăzătorilor), în timp ce Juanita îl conducea încetisor și sigur, îndemnîndu-l cu glas protector :

„Venga con migo, Pepe, venga lentamente (Urmează-mă, Pepe, vino încetisor)”.

L-a așezat pe orb pe bancă, lingă mine, la soare ; a mers fuga-fugața la primul vinzător și a cumpărat perritos calientes, pe care i-a așezat într-un coșuleț pătrat, pe genunchii bătrînului, sub ochii nevăzători ai lui Pepe, zicîndu-i grăbit :

„Mănincă sănătos, Pepe, mă întorc la ora știută, cînd bat clopotele de patru ori. De se întâmplă să plouă, ai umbrela alături”.

O nepoată care își scoate bunicul la soare, mi-am zis urmărind-o pe Juanita, ce alerga ca o zvîrlugă înspre pîlcurile de copii din mijlocul Pieței Mari. E nerăbdătoare să se ducă la joacă ! mi-am zis din nou cînd am băgat de seamă că n-am dreptate : fata depășise pîlcurile de copii jucăuși, n-o interesau cei de seama ei, nici nu i-a privit măcar, a trecut printre ei ca scăpată din pușcă, cu obraji aprinși, gîfîind de alergătură, foarte preocupată să pătrundă degrabă în labirintul străzilor îngust-întortocheate care urcau promontoriul.

Am fost curios să revăd întîlnirea dintre Juanita și Pepe cel orb, motiv să revin peste cîteva ore în Plaza Mayor, exact pe cînd — bilim-bilom ! — bătură de patru ori clopotele în turnul catedralei. Piața era pustie, bătea vîntul, mătura hîrtille ; tocmai se descărcase un nor, care gonise lumea din patruleterul de tihnă. Orbul însă acolo era, mincase, se sorise cit se sorise, deschisese ploierul și se apăsase de ploaia răpăitoare, cu bulbuci, care îl udase pînă mai sus de genunchi ; se descălțase apoi, cunostea tehnica, își întinsese încălțămîntea în soarele, mai sărac acum, al după-amiezii.

Sosi, în sfîrșit, și Juanita, gonind ca un minz de cursă ; obraji îi erau tot aprinși și gîfîia, vai ce gîfîia ! de alergătură. Ceasul din turn arăta orele patru și jumătate, ceea ce mărea spaimea obositei fete, care îngăimă :

„Perdone-me (să mă ierți), querido Pepe (dragă Pepe), că am întîrziat ; n-o să se mai întîmple, să nu mă concediezi. Azi e duminică, am avut multă treabă, nu știu cum s-a întîmplat, paharele au fost multe și el chiquito (mititelul) a fost plîngăreț ca niciodată, zău, creyeme, querido Pepe (crede-mă, dragă Pepe)”.

„No te preocupa, Juanita (nu te frămînta)”, îi zise liniștitor Pepe, orbul, și Juanita se liniști într-adevăr, după care am aflat ceea ce nu știusem.

Nu, Juanita nu era nepoata orbului ; era „însoțitoarea” acestuia, angajată să-l conducă pe orb, treabă pentru care familia foarte numeroasă a fetei primea ceva pesetas, cum se numesc banii spaniolilor. S-ar fi jucat Juanita, vai ce s-ar fi jucat, stînd ore întregi în pîlcurile de copii care se zbenguiau în Plaza Mayor ! Și ar fi învățat carte, vai ce ar fi învățat carte la școala cea nouă, binemerositoare, din cartier, împreună cu aceiași copii care se zbenguiau și care învățau fără alegere ! Dar n-avea cum și n-avea cînd să învețe ori să se joace. După ce îl conducea pe orbul Pepe pînă la locul știut, Juanita avea de alergat la cea de-a doua slujbă a ei : spăla paharele unei bodegite în schimbul unui pachet cu mîncare pentru cei de acasă. Și încă ceva : duminica îi revenea o a treia slujbă, cea mai complicată. Scotea la plimbare pe el chiquito, pe „mititelul”, un sugar plîngăreț și rău și gras de care avea grijă cîteva ore. El chiquito se numea tot Pepe. Deci Juanita avea în grijă pe Pepe-cel-mare, orbul, și pe Pepe-cel-mic, plîngărețul.

„Ja și gustă și tu, querido Pepe”, zise Juanita către Pepe-cel-mare, căruia îi întinse o felie din portocala pe care tocmai o primise în ziua aceea, după care prinse a-l încălța pe orb.

„Are gust bun și e de culoarea soarelui, nu-i așa ?”, spuse Pepe-cel-mare, apoi se ridică de pe bancă, sprijinit de Juanita, și o urmă pe aceasta, pipăind caldarimul cu bastonul alb al nevăzătorilor.

„Da, are gust bun și e de culoarea soarelui”, confirmă Juanita, fetița iute ca argintul viu, care n-are timp de școală și de joacă din pricina celor trei slujbe ale ei, care o fac iute alergătoare, cu obraji aprinși și mereu gîfîind de oboseală, încît i se pare că se învîrte, vai ce se învîrte cu ea Plaza Mayor ! se rostogolește ca un carusel și arde ca o tîpsie încinsă Piața Mare din Madrid, locul săracimii.

În așteptarea tatălui

de PAN IZVERNA

Ca să-mi reamintesc exact soarele toamnei aceleia de demult, îmi este foarte greu. Oricum, nu semăna cu soarele vreunei alte toamne. Frunzele parcă nu începuseră să cadă și vitele mai căutau încă umbra, nu plouase de multă vreme și ierburile se uscaseră, iar caii lăsați slobozi se sălbăticeseră prin ferigi și prin păduri în căutare de verdeață. Stăpinea peste toate o liniște mare, oamenii se îndepărtau tot mai mult unii de alții, ca și când vorba le-ar fi fost o povară, iar toate câte mișcau sau adiau se retrăseseră în sine, în rădăcini sau în ceruri. Nu vedeai două păsări alături, iar pădurea se slufise astfel că nu găseai nici două frunze care să se atingă.

Vintul străbătea neobosit arșița, iscînd pe drumuri vîrtejuri de colb.

Nu vorbisem de două zile cu nimeni și poate nu se terminase vacanța. Arșița și liniștea erau puternice și fiecare își mistuia propriile neazuri. Seceta de după război...

În camera din fund, unde arareori intra și altcineva, în timpul verii, în afară de mine, era o lume pe care o descoperisem singur. Acolo nu mă tulbura nimeni și doar ronțăitul scurt și întrerupt al șoarecilor și munca ne-

auzită a împăraților păianjeni, între dulapul ros, cu varii obiecte, și lada cu țoale, mă secondau la a nu știu cîta răsfoire a unui vraf de cărți pe care eram deopotrivă stăpîni.

După perdelele galbene, atît de greu prăfuite că nu știam cînd se lăsa amurgul, trebuia să aplec capul foarte aproape de file, pînă cînd șiruri lungi de furnici începeau a mi se pierde unele într-altele. Ridicînd ochii, ghe-mele de lînă și cînepe din celălalt ungher al odăii îmi apăreau ca niște arici uriași, conturul mobilelor se lătea și un cuier cu haine vechi putea lua forma unei balene, unui grifon sau a oricărui animal posibil. Descoperisem că se poate citi pe întuneric. Treceam dintr-o lume în alta cu mare iuteală, părăsindu-l pe Robinson pe insula sa și lăsîndu-i pe fiii căpitanului Grant suspendați peste abis. Nu mai făceam nici o deosebire între mine și un erou al lui Bromfield care mîngîia un tigru intrat noaptea pe fereastră, eram Anselmus printre salamandre și de cîte ori nu mi-am căutat precipitat umbra ca Peter Schlemihl. Era de altfel acolo, uriașă, răsfrîntă pe tavan sau îmbrățișată cu celelalte umbre ale serii. Eram deopotrivă Paul și Virginia, călăto-



ream de la Beijing la Cașmtr sau mă pierdeam printre gheturi albe cu un lup flămînd și schiop pe urmele mele. Apoi întimplările Șaherezadei, înțeleptul calif Abasid, prinții neînfrinți și melancolici, pescarii triști, săracii și plini de speranță de la fărmiurile Mării Moarte! Dar preferam să fiu Sancho Panza și să zîmbesc șiret și atoaștiutor: voi agăța o piatră de aripa morii de vînt și astfel îi voi lua puterea; dar de cîtă vreme nu știam eu să înfrîng smei și uriașii. Biet Don Quijote, cît am dorit să fac lumină în mintea ta, cît de credincios ți-am fost și cît timp am călătorit alături în tăcere, dar sigur de izbînda noastră, prin pustiriile nesfîrșite, spre lumile albastre întrezărite numai de noi! Atunci, într-o zi ca aceea, a început să bată ceasul.

Am ascultat liniștit tic-tacul și m-am încredințat. Era un ceas acolo. Prin fereastra dinspre apus intrau raze palide acoperindu-mă împreună cu colțul meu cărturăresc. Asfințitul era aproape, lumina era galbenă, umbrele creșteau și nici un om de pe lume nu știa că eu stau aici culcat, nemișcat, lîngă o carte uitată și că ascult ceasul. Mama trebuie să-l fi pus acolo, aproape de mine, și era de mirare că nu-l mai auzisem. Ar fi trebuit s-o văd venind și plecînd într-una din orele tirzii ale amiezii mele care ieșise din rîndul zilelor acelei lumi.

Cum să-l fi uitat sau de ce să-l fi ascuns? Nu-mi rămînea altceva decît să-l caut și să pun capăt acelei curiozități neliniștite ce începuse să mă cuprindă. Lada cu lucruri vechi, un geamantan de nulele, dulapul și toate cîte mai erau au fost deschise, cotrobăite, răsturnate și închise la loc. Da, vedeți, nu știam de unde vine, de unde se aude. Ei, și la urma urmelor o să-mi spună unde l-a ascuns și pentru ce. Două ceasuri aveau, și acesta nu putea să fie decît cel mare. Știam bine că mama este pe Vale, plecată de dimineață să scuture prunii, și eu rămăsesem să am grijă de casă. Tata plecase de alaltăieri cu căruța, departe, la Cîmp, unde trebuia să caute bucate — cîte aveau se terminaseră și nimeni din sat n-ar fi avut atunci să ne împrumute. Era pînă la Cîmp o zi și o noapte de mers într-una, și noaptea umblă hoții, iar caii pot muri pe drum de foame, încît fiecare trebuie să aibă sub pătură toporul la îndemînă ca să-și păzească fie banii la dus, fie porumbul la întocarcere, pen-tru că, vezi, asta nu-i treabă de copii, de asta nu mă luase cu el tata.

Cînd am auzit o ușă ca izbîită de vînt, am știut că mama sosise. Nu trebuia să-i las răgaz să mă certe: treburile ce mi le încredințase încă din zori, le uitasem prins de visătorii și de cărțile mele. Treaba cu ceasul însă era mai importantă decît oricare alta.

— Mamă, se aude un ceas în perete. Tu l-ai pus acolo? În camera din fund.

— Taci! Și mama își întoarse fața-i aspră și innegrită de soare într-o parte. Adăugă apoi încet, nu atît de încet însă ca să n-o pot auzi:

— Se zice că moare cineva în casa unde umblă ceasul în zid.

O tulburare subită mă cuprinsese, ca un gol în lume, ca o amețeală printre lucruri străine, necunoscute, și ne despărțirăm fără vreo altă vorbă. Poate că mai era timp să întorc o carte și să răsfoiesc o alta acolo unde mă simțisem fericit o vară întreagă. Dar cartea ajunsese deodată un biet obiect, pretextul cel din urmă ce se poate închipi: pentru că eu devenisem auz. Ceasul bătea liniștit în peretele din față. Locul era odios și aș fi urlat dacă ar fi înțeles cineva ce m-a apucat să urlu așa deodată.

Afară, cît mai repede afară, pentru că afară erau vitele, ciinele, calul, oamenii, cîmpul, vorbele, întinsurile, cerul. Aveau nevoie să mă bat pe loc cu cineva, să întărit niște ciini, să alerg, orice, dar să nu mai stau niciodată lîngă zidul acela.

Zile goale se scurseră și tata nu mai venea. Mă trezeam cu noaptea-n cap, încălecam și străbăteam drumul spre pădure în galopul cel mai nebun. Treceam pe lîngă mari prăpăstii și mă aplecam să le văd adîncul, urcam pante abrupte, saream peste șanțuri și coboram tot în galop ținîndu-mă de coama calului, care credea, pesemne, că înnebunisem. Cînd vreo creangă ar fi fost să-mi ia capul, mă aplecam la un metru distanță de ea făcînd corp comun cu animalul ascultător de sub mine. Chiuaiam toată ziua zănatîc prin păduri și locurile care se numeau atît de straniu: Fundul Orbului, Iagudul lui Moțotoi, Teiul Peloanei, Cracul Deșelat, Picătura, Fața Radului și Ale trei Lemne, toate se obișnuiră cu acele strigăte și cunoscură tropotul viteaz al calului meu neistovit. Într-un cuvînt, ne sălbătisem. Seara, negru de praf și de soare, lăsam calul, urcam în podul cu fin uscat și mă culcam îmbrăcat. Luna se arăta uriașă printre cren-gile unui agud și curînd greierii nopții începeau să cînte. Vedeam cerul în

adîncimea lui miraculoasă, trăgeam în piept izul înepător de otavă și de ierburi uscate și după ce numărăm cîteva zeci de stele adormeam. Cu finul pe cămașă porneam dimineata în aceleași escapade hrînindu-mă cu pere pădurețe, cu struguri sau cu scorușe. Apă beam dintr-un știubei făcut din lemnul tare al unui fag pe care îl golise de tot miezul lui lemnos uica Tudor și care nu seca niciodată.

Acasă, poarta cea mare nu scirîia ca să intre căruța și glasul tatei nu se auzea. Gîndeam, și alungam mereu gîndul acela nefast, că tata are să vină altfel. Pe căruța plină cu saci de griu și de porumb el o să vină întins și acoperit cu haina neagră cu care plecase. Mai văzusem morți și simțeam în nas mirosul de busuioc și de ceară topită, care îmi făcuse greață. N-aveam nici un sentiment în asemenea împrejurări și nu mă cutremurase pînă atunci gîndul morții.

Cine era de vină? Poate mama. Îl îndemnase să plece și el plecase pe gînduri și abătut. Ea știa ce însemna ceasul din zid, ea mă adusese pe lume, și dacă eu n-aș fi moartea n-ar fi și n-ar avea nici un sens. Dar tot eu știam că biata mamă, rea de gură, dar atît de dreaptă și de bună în adîncul sufletului ei, n-avea nici o vină.

Dar dacă a fost doar o părere și ceasul a dispărut? Cu ușile deschise vraște intrau în casă tropotînd și cîntînd. În camera din mijloc mă privii în oglindă și greu mă mai recunoscu. Oglinda avea viața ei, acolo toate trăiau în liniște, fără nici o frămîntare. O mutră prăfuită, înnegrită, cu părul lucios de nădușeală și răsfirat în șuvițe pe frunte mă privea întrebătoare. Din peretele din dreapta tictacul rupse tăcerea și chipul din oglindă se schimonosi. La ce mi-ar fi folosit să plîng sau să urlu? Prin urmare ceasurile umbrau prin toți pereții casei și mergeau neîntoarse. Am lovit în perete cu un pumn de zece ani cît am putut. Dintr-o dată ceasurile au tăcut. Am ieșit afară și am intrat din nou după cîteva minute. Dar tictacul era acolo, netulburat ca și mai înainte.

În seara aceea, mamă, cu care nu mai vorbisem în ultimul timp decît prin semne, m-a luat cu binîșorul rugîndu-mă să dorm în casă ca să nu răcesc. Am mîncat niște ciuperci cu mămăligă și m-am culcat. Am avut grijă să-mi iau ceasul de buzunar al tatei și să-l atîrn deasupra patului într-un cui, ca să aud un ceas adevărat.

Luna lumina din plin încăperea și fluturi de molie pîlîiau pe geamuri, afară se auzeau ciinii lătrînd pe toate glasurile și eu eram singur, cel mai singur copil de pe lume, și mă gîndeam departe, la cîmpurile acelea bogate, cu mult griu și porumb, spre care plecase tata, și la drumul lui fără întoarcere.

A fost noaptea cea mai lungă din cîte avusesem parte și credeam că nu se va mai sfîrși. Ciinii se potoliră, luna asfîntise de mult și bezna cea mai neagră se așternu biruitoare. A cui să fi fost această mină, al cui acest picior și eu, care aveam un singur gînd, de cine atîrnăm în lume? Ceasul de buzunar al tatei (pe care îl lăsase acasă — din ce pricină oare?) începu a se mișca pe masă, de acolo trecu în oglindă și bătea atît de tare și de amenințător încît eu trebuia să mă apăr ca să nu-mi pătrundă în cap. Mîinile mi se mișcau atît de greu și atît de aproape, în fața mea, ceasul se sparse cu oglindă cu tot în arcuiri, roțițe și cioburi. Cădeam într-o negură adîncă și fără fund, apoi cădeam mereu pînă cine știe unde într-o varniță albă și fierbînte. M-am trezit pe covor, învăluit în așternut ca într-un sac și strigînd. Sudorile mă furnicau nesuferit pe spate. Dezmetecit am sărit în picioare și am deschis fereastra. Era ziuă și ploua. O ploaie cumînte și gravă (căci venise toamna) părea să spună că fusese mai tare pînă la urmă decît un soare nemilos, că va dura și că din partea aceasta toată lumea trebuie să fie liniștită. De afară se auzeau glasuri puternice și din cînd în cînd urca pînă la mine un îndemn prelung.

Am ieșit pe prispă, răsturnînd în trecere o oală în care mama mulsese vaca. L-am văzut numai pe tata, tras la față dar voios și pus pe glume, grăbindu-se să descarce sacii și să-i așeze în magazie. Am alergat la el desculț și i-am sărit în circă. I-am cuprins spatele vînjos între picioare și l-am apucat de pâr.

— Ești mai greu ca un sac cu porumb, măi, băiatule. De ce te-ai trezit așa de dimineată?

— Păi să vezi, n-am putut să dorm, nu m-a lăsat un ceas care bătea în perete.

— A, spuse el, nu știai? Sint niște ființe mici, niște insecte. Cari se numesc, și măsoară timpul în lemnul de brad. Hai, dă-te jos din corcoduș că se udă sacii.

Așadar, eu eram un prost și tata un om nemuritor!



SCRISOARE CĂTRE VIORELA

de COSTACHE ANTON

Eu sînt Viorela. Însă colegii mi-au cam uitat numele. Din comoditate ori din snobism (la noi în clasă snobismul e în floare) mi l-au scurtat. Îmi spun Vi. Pe mine nu mă supără acest lucru, pentru că, oricum, Vi este aproape un sfert din numele meu. Cînd cineva îmi spune Vi, eu adaug în gînd și celelalte litere și-n felul acesta mă regăsesc, adică îmi regăsesc un anumit cadru, un anumit spațiu spiritual, ba chiar și geografic. Cred că e destul de complicat ceea ce vreau eu să spun și ca să-mi fie mai ușor o să folosesc, de pildă, numele unchiului Ștefan sau pe cel al bunicii Agatia. Unchiul Ștefan e frate cu tata și stă undeva la țară. Am fost la el de multe ori, vara, în vacanță. O dată sau de două ori pe an unchiul Ștefan trece și el pe la noi. Cît de mult pot să semene frații între ei ! Unchiul Ștefan e mai în vîrstă decît tata, e și mai voinic, are umerii largi, brațele lungi, palmele mari și fruntea neobișnuit de înaltă. Cînd stau la masă, unul în fața celui-lalt, cînd rid sau cînd vorbesc, zici că e unul și același. Au aproape aceleași gesturi, aceeași modulație în glas, aceeași încrețire a ochilor. Însă atît. Din clipa în care unchiul Ștefan se ridică de la masă nu mai seamănă cu tata. Pur și simplu, e alt om. De-aceea, cînd primim scrisoare de la el sau cînd din întîmplare îi este rostit numele mie îmi apare în față așa cum îl știu din vacanțele petrecute la țară. Numele unchiului Ștefan îmi aduce totdeauna înaintea ochilor ceva din lumina zilelor de vară, din febra plecării, din călătoria cu trenul, din atmosfera sau geografia satului. De ce spun geografia ? Pentru că totdeauna unchiul Ștefan mă așteaptă în gară. Și gara nu e chiar în sat, ci undeva în cîmp. E o gară mică și din tren cobor numai eu. Unchiul Ștefan mă așteaptă în capătul peronului, lingă o fîntînă cu roată. La doi pași de el, îl zăresc pe Răsură, un cîine alb, cu pete roșii pe spate și cu urechi mari de prepelicar. Cum apar pe scara vagonului, Răsură începe să latre cu glasul lui răsunător. Mă recunoaște și latră de bucurie. Unchiul Ștefan își tot ridică pălăria cu coada biciului, descoperindu-și fruntea înaltă, dar nu se mișcă de lingă fîntîna cu roată. Spre scara vagonului se repede numai Răsură. Se repede vijelios, în prima clipă am senzația că o să mă doboare sau că o să ajungă sub roțile trenului. Dar e numai o senzație. Răsură nu-i un cîine zănatic. E inteligent și bine crescut. Oricît de vijelios ar porni spre scara vagonului, cînd ajunge la cîțiva pași se oprește. Eu îl întreb :

— Ce faci, Răsură ? Cum o mai duci ? Nu ne-am văzut de mult. Și parcă te-ai schimbat. Ai crescut. Te-ai făcut mai voinic !

Răsură e bucurios de revvedere, de tot ce-i spun, dar știe să se stăpînească. Nu începe să latre, nici să-mi alerge în jur, amețit de bucurie. Mă privește în ochi și doar din cînd în cînd își mișcă una din urechile mari și cam clăpăuge. Așteaptă să-i dau valiza. Dacă nu i-o dau, dacă uit sau mă prefac doar că uit, atunci glasul lui Răsură se face auzit iar.

Valiza mea e mică, aş putea s-o duc singură, dar, vreau nu vreau, trebuie să i-o dau lui Răsură, altfel risc să-l supăr, să rămân imobilizată lângă scara vagonului, pentru că prietenul meu, tovarăşul de năzdăvănii din atâtea vacanţe, uită cine sînt şi îşi arată colţii. Numai intervenţia unchiului Ştefan poate să-l îmblînzască iar şi bineînţeles să mă salveze, să mă scoată dintr-o situaţie destul de neplăcută.

— Ce se întîmplă aici ? aud glasul cunoscut al unchiului Ştefan.

Eu înalţ din umeri. Spun mirată :

— Nu ştiu ce-i cu Răsură. Cred că m-a uitat. Nu mă mai recunoaşte.

Unchiul Ştefan rîde :

— Cine să nu te recunoască ? Răsură ? Spune mai degrabă că ai uitat să-i dai valiza...

Răsură îl priveşte pe unchiul Ştefan şi devine conciliant. Începe să-şi mişte iar una din urechile lui cam clăpăuge. Eu încerc să repar ce-am stricat.

— Vai, Răsură, te rog să mă ierţi. Am uitat să-ţi dau valiza.

Dar Răsură nu mă ascultă. Îmi cunoaşte modulaţiile glasului şi probabil ştie că nu spun adevărul. Însfăcă valiza de miner şi o porneşte demn şi plin de importanţă spre docar. Unchiul Ştefan înţelege şi el din aerul demn, prea demn al lui Răsură că am vrut să-l păcălesc şi mă face atentă :

— Vezi, altă dată să nu întinzi prea mult gluma că poţi s-o păleşti.

Docarul ne aşteaptă în spatele gării. Satul e departe, la cinci sau şase kilometri. Drumul trece întîi pe lângă un iaz, apoi printre lapuri nesfîrşite de grîu, de floarea-soarelui, de porumb, pe lângă tarlale întinse de rapiţă, de maci roşii, de in înflorit. Florile de in sînt albastre şi cînd trecem pe lângă lanul de in între culoarea cerului şi culoarea pămîntului nu-i nici-o deosebire.

Numele bunicii Agatia îmi aduce totdeauna în faţa ochilor alte imagini. Bunica Agatia locuieşte într-un oraşel din nord. Un oraşel de deal, înconjurat de vii şi livezi. De-aceia, poate, odăile ei păstrează tot timpul un miros pătrunzător de mere şi struguri. Bineînţeles, a doua jumătate din vacanţă o petrec la ea. Dar tot la bunica Agatia îmi petrec şi celelalte două vacanţe. Vacanţa de iarnă şi de primăvară. Îmi plac odăile ei curate şi dichisite, cu miros de mere şi struguri, îmi plac mărul bătrîn din faţa casei, viţa de vie care acoperă chioşcul de vară din curte, îmi place curtea invadată de flori. Îmi place totul, totul, dar n-aş putea să spun că de dragul odăilor cu miros de mere şi struguri sau al curţii invadate de flori vin eu să-mi petrec vacanţele aici. Nici singurătatea bunicii nu cred că mă aduce la ea. Pentru că bunica Agatia nu e bătrînă. Şi nici foarte singură, Lucrează la fabrica de conservat fructele şi are multe prietene.

Cred că mărul din faţa casei şi viţa căţărătoare care acoperă chioşcul de vară şi scrisoarea de la bunicul mă fac să vin aici în toate vacanţele. Bunicul a murit cînd era foarte tînăr. Dar el a sădit mărul din faţa casei şi viţa căţărătoare care acoperă acum chioşcul de vară şi tot el a lăsat unui tovarăş, înainte de execuţie, scrisoarea către Viorela. Nu i-a scris bunicăi, probabil n-a mai avut timp. Gîndul lui din ultimele clipe s-a îndreptat spre mama, care avea numai trei luni şi pe care nici nu apucase s-o vadă pentru că fusese arestat în dimineaţa cînd se pregătea s-o ducă pe bunica la maternitate. Viorela nu sînt eu. Viorela e mama, dar mi-a dat numele ei şi mie. Scrisoarea bunicului — un petic îngălbenit de hirtie dintr-un pachet de ţigări — mi-a căzut în mînă din întîmplare. Într-o dimineaţă cînd bunica era plecată la fabrică, eu am deschis scrinul să-mi caut o bluză. Pe fundul unuia din sertare, printre alte hirtii şi acte am găsit scrisoarea de la bunicul. Am citit-o, am pus-o la loc şi bunicii nu i-am spus nimic. Dar de atunci vin la ea în fiecare vacanţă şi cînd rămîn singură deschid sertarul scrinului, scot scrisoarea şi o citesc. Nu ştiu ce fel de glas avea bunicul. Însă cînd îl citesc scrisoarea aud, nu ştiu de ce, glasul unchiului Ştefan.

Dragă Viorela,

Peste cîteva ceasuri plec într-o călătorie lungă. Tu să nu fi supărată că nu m-ai cunoscut. Tăticul tău a făcut în viaţă ceea ce trebuia şi era dator să facă. Să înfrunte duşmanul care ne-a călcat ţara. Despre toate astea o să ştii mai multe cînd o să fii mare. Acum nu pot să-ţi spun decît atît. Am plecat de lângă voi cu fruntea sus, demn. Vă îmbrăţişez şi vă sărut. Tata.

După ce citesc scrisoarea, o pun înapoi în sertar. Încerc să mi-l închipui pe bunicul, dar nu reuşesc. În faţa ochilor îmi apare mereu statura înaltă a unchiului Ştefan.

CU ● OCHII LARG DESCHISI

de MIHAELA MONORANU



Ce complicată poate să devină uneori viața din nimic, dintr-un fleac. Vasăzică își scrinteste Dan Haralambie o mină... Dar ce zice eu o mină, mina dreaptă și-o scrinteste bunul meu prieten, la Dealul Cucului, pe cînd ne întrecem la săritura în lungime. Se duce la dispensar, i-o pune în lopățele, după care vine la mine să-mi spună că acum, vreau nu vreau, o să trebuiască să-i scriu lecțiile pînă sîmbătă. Că, zice el, i le-ar putea scrie mama ori tata, ba chiar bunica, dar, după cum se știe, un scris de om mare într-un caiet de băiat nu se prea potrivește.

— Dar, mai adăugă Dan Haralambie, să nu crezi că te rog să-mi faci tu lecțiile. Nu. Am să mi le fac eu în gînd, și pe urmă, după ce ți le termin tu pe ale tale, am să vin să ți le dictez. Iar cînd ai să-ți scrintești și tu mina...

— Poate n-am să mi-o scrintesc, i-am spus eu, dar nu face nimic, te aștept la ora cinci.

Ei bine, fix la ora cinci, Dan Haralambie se prezintă, dar nu singur, ci cu mama lui, și nu oricum, ci grozav de emoționați și gătiți ca de sărbătoare. Pareă cîne știe ce se întîmplase. Cred că-și închipuiseră că tata și mama sînt acasă, dar nu erau, așa că, în timp ce Dan ședea cu capul în jos ca un copil mic, mama lui îmi spuse toată povestea bine știută de mine. După ce ea a plecat și ne-am apucat de lectii, Dan continua să fie tot morocănos.

— Ce-i, Dane, te doare mina ? I-am întrebat, iar el cîcă, „ete na”, îl doare, nu-l doare nimic, și mi-a dictat mai departe problema. E interesant, după ce ți-ai făcut temele, să ascuți pe altcineva cum le gîndește

și să-l urmărești pe un drum pe care tu îl și știi. Cînd vedeam că se împotmolește într-un loc, îl întrebam — vrei să-ți spun eu cum trebuie, vrei? —, iar el zicea că nu, să am răbdare pînă se gîndește el, că și el o să aibă răbdare cînd mi-o scriu eu mina... Bine. Terminăm noi, pleacă Dan, dar tot așa morocănos, iar după cîteva minute intră pe poartă și părinții mei și-l aud pe tata:

— Ce caută coșul ăsta de mere aici? Ce coș de mere, mă gîndesc eu, și cînd ies afară îl văd, într-adevăr, lingă cerdac, pitit în spatele treptelor. Ei bine, pe loc mi-am dat seama că asta și nu altceva era poartă pe care Dan o țineuse în spinare tot timpul și-l făcuse să fie atît de stîngerit. Tata a zis că e trist că oamenii mai simt nevoia să facă așa ceva cînd cer un ajutor, mama a răspuns că lasă, doar și altădată ei ne-au mai dat mere, iar noi lor nuci și struguri; dar el a zis că atunci era altceva. În orice caz, cel puțin pe moment nu ne venea deloc să ne atingem de mere, iar cînd Alinuța a luat unul trăsnetul mușcăturii ne-a făcut să tresărim. Dar cine credeți că a doua zi la școală se ferea de mine cît putea și se făcea că nu mă vede? Dan Haralambie; iar după amiază iar a venit, bineînțeles, să-i scriu lecțiile, dar era ceva mai vesel. După ce a plecat, am dat ocol casei și m-am uitat prin toate ungherele să văd dacă n-a mai pitit ceva, dar din fericire nu era nimic. Numai că a treia zi, cînd îmi dicta, era mereu nervos și neatent, se tot foia și, deodată, a băgat mina în geantă și a scos un album filatelic, întrebîndu-mă dacă îmi place.

— Bineînțeles. Ai un album grozav.

— Păi, zise el, rușinos și uitîndu-se în altă parte decît la mine, ți-l dau ție... Dar eu i-am răspuns că nu-mi trebuie că, în primul rînd, nu sînt filatelist și pe urmă ce l-a apucat? nu mai demult decît luna trecută îl fugărisem pînă la complex să-mi arate numai și mie un timbru nou, iar acum... Dan Haralambie băgă repede înapoi în ghiozdan albumul și se răsti la mine că, hei! scriu odată sau stăm de vorbă?

Ei, și încet-încet sosi și simbăta. Parcă îmi părea rău că n-o să-i mai scriu eu lecțiile, că, după cum v-am mai spus, e grozav de interesant să ascuți cum cineva gîndește o compunere, de exemplu, și ți-o dictează.

— Dane, ziceam eu, ai mai spus de patru ori pînă acum extraordinar, găsește alt cuvînt, dar el se încăpățîna spunînd că vrea să-și facă singur temele, nu să i le fac eu... Mama și tata s-au uitat la mina lui, au zis că bine că n-a fost mai rău, i-am mai scris și exercițiul 14 și pe urmă s-a auzit un ciocănit la ușă și a intrat mama lui Dan. Venise, cum s-ar zice, cu prilejul încheierii misiunii mele pe lingă Dan, a adresat o mie de mulțumiri și, netam-nesam, s-a apropiat de masă și a așezat acolo un pix roșu în punguliță albastră. Se vedea că-i nou.

— Ei, îi zice tata, mai bine nu-l pune acolo că ai să-l uiți printre atitea cite-s împrăstiate în jur. Tibi, de ce nu faci ordine pe masă? Dar mama lui Dan începe să spună că nu l-a adus ea să-l ia înapoi, că așa și așa, mii de mulțumiri etc. V-am spus cum se complică uneori viața din nimic, dar trebuie să se găsească cineva să descurce

lucrurile. Tata a fost acela. I-a spus eu hotărîre că așa ceva nu se face, că trebuie să ne ajutăm cu toții avînd inima ușoară, și așa mai departe, mama stîngherită a zis: „măi copii, voi duceți-vă și vă jucați pe-afară“, tata a răspuns imediat că nu-i cazul să ieșim că afară stă să plouă (pe cuvînt că era mai senin ca în prima zi de primăvară), iar cînd mama a vrut să se ducă la bucatărie i-a spus: „stai aici!“ Știi ce făcea tata? Ne obliga pe toți să fim de față. Era ca atunci cînd mi se clătina tare o masea, iar el spunea: hai, ai să rabzi o clipă, dar termini cu ea. Așa făcea și-acum: răbdați o clipă, oricît v-ar fi de neplăcut, dar să rămînă totul clar, odată pentru totdeauna. Iar apoi, dat fiind că atunci cînd dai o lecție bună cuiva nu e cazul s-o lungești prea mult, a schimbat vorba. Dar numai în aparență a schimbat-o. A povestit cum s-a dus el împreună cu nenea Tudor să transporte utilajul și cum zi și noapte au muncit împreună, și ce ploi au mai fost, și cum tot timpul fiecare a simțit alături de el umărul celuilalt.

— Hei, încheie el, trebuie să trăim în așa fel încît în orice clipă să ne putem privi unii pe alții cu ochii larg deschiși!

Dan Haralambie și eu mine am ieșit în curte, el era vioi și vesel ca înainte, și am scuturat ultimele nuci care mai rămăseseră pe o creangă a nukului. Deodată Dan și-a lipit fruntea de fruntea mea, a deschis mari ochii și s-a uitat într-ai mei.

— Ia uite, Tibi. Mă uit la tine cu ochii larg deschiși, a zis el. Dar acesta nu era decît un joc pe care nu-l jucam pentru prima oară.

FĂT-FRUMOS ȘI STEJARII

Cît să fie ?
poate-o mie,
poate zece mii
de ani
cînd o hoardă
de dușmani
ne-au dat iama
pe moșie
și-au adus
din nou urgie :

Năvăleau
strunindu-și caii,
ca lăcustele,
nogaii.

În estimp,
Fata Pădurii,
hidă,
lacomă
și rea,
și mai tare
asmuțea
peste biata țară
furii.
Pentru ce ?
Doar ea știa.

Făt-Frumos
umbla pribeag
să găsească
ce-avea drag —
s-o aducă iar
acasă
la părinți
pe-a sa mireasă,
pe Ileana Cosînzeana.
Nu știa
că-n focul urii-n
lebdă o
preschimbare
pe frumoasa-ntr-o
frumoasă,

Pizmătareța
vicleană,
sluta Fată a Pădurii,
ură neagră le purta
— neagră
ca inima sa —
că nicidecum nu izbutea
să-nvrăjbească,
să despartă
tinerii
uniți de soartă,
mirele
de-a sa mireasă
bună,
gingașă,
duioasă.

Mulți voinici
Fata Pădurii
mai ademenise-n
codru
ucigîndu-i.
N-a fost modru
să-l prindă
pe Făt-Frumos
care de mult
știre-i dase
c-o să-i fringă
cele oase
trecînd-o
prin meliță
pe cumplita
leliță.

* * *

Prin palos
treceau barbarii
femeile
și plugarii,
nu-i cruțau
nici pe copii,
lăsînd vetrele
pustii.
Pirjoleau
grinele-n spic,
nelăsînd pe cîmp
nimic.

Oastea-n grabă
se stringea,
pe nogai
de-i înfrunța,
ci vrăjmașimea
era
cîtă frunza
și iarba !

România mea
piept ținea
și pe Făt-Frumos
striga
să lase
potecile,
să-și încingă
armele
și să sfarme
hoardele.

* * *

Năvăleau nogaii,
pintenindu-și caii,
cai
nepotcoviți,
abia îmblinziți,
neînșeuăți,
abia-ncalecați,

cai pentru năvală,
fără de zăbală :
Călăreți bărboși,
în cumplita goană,
doar cu mina stîngă
ii țineau de
coamă-n
dreapta —
iuți securi :
părea c-o să treacă
mîndrele păduri
sub copite dacă
ar mai îndrăzni
să se-mpotrivească
Maica noastră Țara,
Vatra Românească.
Pe șesul întins
părea c-ar fi nins
straie ostășești,
straie românești
albe și-nflorate
cum se văd
prin sate.

Vrăjmași
mii și mii
zăceau
prin cîmpii,
dar în urma lor
ca lăcustele
alți năvălitori
tot cu mîile
și cu sutele
veneau în ciopor.

Jale-i, Maică Țară,
cei ce te-apără
au dat
atît singe
că nu-i cine-a-i
plînge.
Doar tu, sfîntă Mamă,
fă-ți din mîntî
năframă,
ochii să ți-i ștergi
după-acești viteji.

Nu-s atîtea gropi
fiii să-ți îngropi
sub alte zăpezi,
sub grinele verzi.
Dar să-i priveghezi :

Spre mărirea Ta,
ei vor învia !

* * *

Ultimul voinic,
ultimul român

ce tăia ca-n spic
puhoiul păgîn
cu paloș călit
în singe de fiară
— cit s-a războit
pentru
sfînta-i țară —
era Făt-Frumos !

Tinăr,
neînfrînt,
pîlcuri de bărboși
culca la pămînt,
singur
între mii
de vrăjmași hirsuți
de-o lume temuți.
Nici gînd de-a fugire,
ci gînd de jertfire
pentru maica sa,
pentru țara sa !

Văzînd că răzbese
de-l învăluiesc
cetele de lotrii, —
se trase-nspre
codrii.

Atunci
grăi rar
un bătrîn
stejar :

„Măre,
Făt-Frumos,
ți-om fi de folos.
Tu ne-ai ocrotit
și tu ne-ai doimnit.
Noi te-am
legănat,
tu ne-ai
apărat,
tot tu
ne-ai cîntat
din frunză de fag
că ți-i codrul
drag.

Ține lupta-n toi
Pin' venim și noi,
codrii de stejari,
frații seculari,
codrii de goruni,
oșteni din străbuni !”

Cu vuire surdă
Codri se pornesc,
pe vrăjmași
se-mburdă,
peste ei pășese

pași de rădăcină
smulsă din țărină,
rădăcini bătrâne
bune să strivească
oștile păgine.

În încăierare,
Făt-Frumos călare,
n-avea stîmpărare,
ci fără cruțare
lovea tot mai tare.

Ce scăpau gorunii
nu scăpa voinicul,
și din toți străinii
s-a ales nimicul !

* * *

Printre flori de nufăr
lebăda crăiasă,
albă cum îi neaua
părea mai frumoasă !
Parcă pietre scumpe
din cerești pafale
cineva, pe unde,
i-așternu în cale.
Ca negre măgele-n
șir chihlimbariu
creșteau porumbele
pe malul pustiu.
N-ajungea acolo
nici o ființă vie
măcar să-i cunoască
aspra sihăstrie.

Peste țărmi, aluni,
sălcii plingătoare
ii dădeau hodină,
umbră și răcoare.

Lebăda frumoasă
aici avea casă.
Nimeni nu-i s-o vadă
din culmea stîncoasă —

numai mindrul soare,
luna călătoare,
steaua arzătoare.

Lopăta pe lacul
ce înțelegea
că inima-i grea
jalnic singera.

Nufărul, săracul,
mi-se-mpurpura.

De atunci — spun moșii —
a rămas pe lume
singurat anume-un
lac cu nuferi roșii.

* * *

După bătălie
Făt-Frumos, mîhnit,
în grea pribegie
iarăși a pornit.

Unde ?
Nu se știe. —
Dar din ram în ram
îl știa pădurea
ce din neam în neam
n-a văzut securea
cea păgubitoare
pusă să omoare
codrii carpatini
la stăpîni străini.

Au aflat stejarii
jălea-i
cit de mare-i
și lui Făt-Frumos
i-au spus cu folos :

„Pe Fata Pădurii
ce-a ajutat furii
ți-o vom da îndată.
Ea știe Ileana,
Unde-i ferecată,
poate — fermecată,
mindra ta mireasă,
să o duci acasă“.

Au prins a vui
arbori mii și mii,
paseri a țipa,
șerpi a sisii,
fiare-a o goni,
că Fata Pădurii
mi se speria
și se arăta
și ingenunchea
rugînd de iertare
și dînd dezlegare
Lebedei — Ileana,
mindrei Cosinzene.

Și cu Făt-Frumos
a pornit voios
cu pași de iubire
și gînd de nuntire.

Iar la nunta lor
s-a strîns mult popor.
Le-am cîntat și eu
din fluierul meu,
Din tilinca mea
le-am urât așa :

Sorcova,
vesela,
să trăiți,
să-mbătrîniți
ca merii,
ca perii
în mijlocul
verii,

Ca un fir
de trandafir,
tare ca fierul,
iute ca oțelul,
tare ca piatra,
iute ca săgeata.
La Anul
și la Mulți Ani,
în pace,
fără dușmani !

le-am urât așa : Desen : IOAN DONCA



0 întâmplare

de ȘTEFAN ZAIDES



Desen : POMPILIU DUMITRESCU

Mitruță n-avea de gînd să lipsească de la ora de franceză. N-avea de gînd nici să-și suflece pantalonii și să se arînte pînă la genunchi, ba să mai facă și o baie în apa răcoroasă, limpede, deasupra căreia soarele, înălța o fantasmă de abur ce se prefira, ca un fuior abia văzut, printre crengile cu care sălciile zgîriau oglinda cea albastră. Și ca să fim pe deplin drepți n-avea de gînd nici măcar să-și lepede pantofii zmeurii în iarba înaltă, în care se-ascundeau perle mici de rouă.

Deci tot ceea ce avea să i se întîmple s-a întîmplat pur și simplu fără ca el, Mitruță, să fi vrut vreun singur moment ca toate acestea să aibă loc cu adevărat...

Și iată că, așa cum privea nemișcata undă a apei prin fereastra troleibuzului, deodată se născu în el un imbold tainic, o nestăvilită dorință să coboare la prima stație, să facă o sută de pași în direcția inversă celei din care venise și să adaste măcar o lecuță pe molaticul și primitorul covor verde de pe malul lacului.

Zis și făcut.

Servieta nimeri, azvîrlită, cît colo, pantofii și ei cunoscură o soartă asemănătoare, încît unul dintre ei abia se opri pe buza povirnișului malului, iar posesorul lor, Mitruță, din clasa... — dar ce importanță are ? —, se tolăni într-o rină pe iarba grasă, verde, odihnitoare. Rămase astfel clipe lungi, fără sfîrșit, într-o dulce amorțală, din care nu-l deranjă nici măcar zumzetul obsedant al unui bondar obraznic și arțăgos. Și cum sta astfel și se gîdea, se gîdea, se gîdea... iată că din ape se închipui o știucă uriașă, bătrînă și costelivă, cu dinții tociți de vreme și de pradă, care știucă — minunea-minunilor ! —, sprijinindu-și numai coada pe luciul lacului, își holbă ochii bulbucați și oboșiți la Mitruță și prinse a-i grăi :

— Ești sau nu ești tu Mitruță I. Joldea ?

Și cînd vorbi, parcă se despică îndelung o creangă uscată de salcie !

— Sînt, răspunse nepăsător Mitruță.

— Făcutu-ți-ai tu, oare, temele pentru astăzi ?

— Făcut, răspunse iar liniștit băiatul și pe chipul său nu zvîcni nici măcar un mușchiuleț, deși știa bine că mînte.